National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L

National Library
Bibliothèque Nationale
1985
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

12(03/c14/5

Second class mail
registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 40 (3153) XXXIV aastakäik

Teisipäeval, 28. mail 1985 — Tuesday, May 28, 1985

Üksiknumbri hind 70 centi

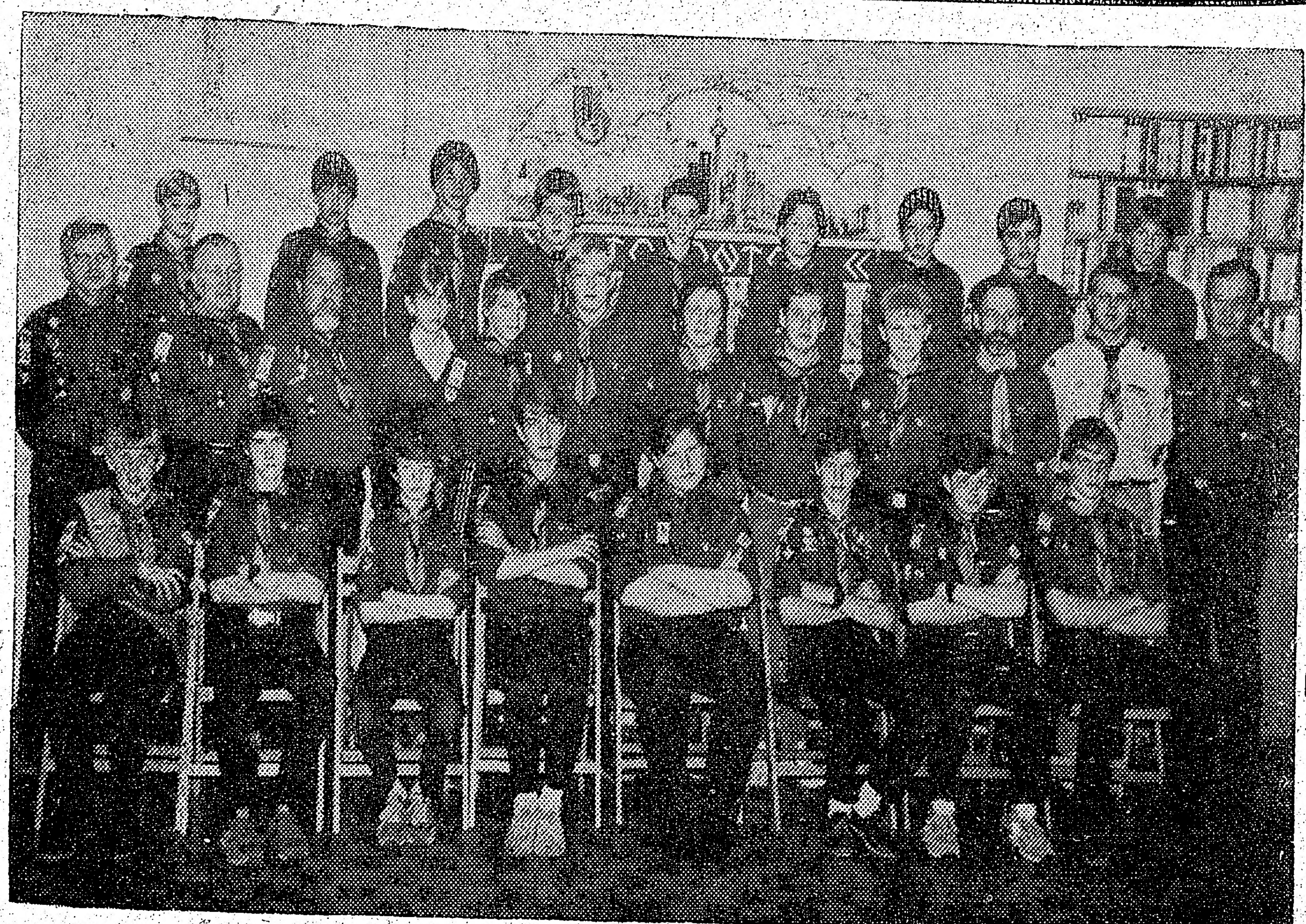

Eesti Skautide Maleva Kanadas esindusüksus kuuendal Kanada skautide jamboreel 3.—12. juulini 1985 Guelphi järve vabaõhupiirkonnas, Ontarios. Pildistatud hiljutisel ühiskoondusel. Vasakult paremale: 1. rida: Mark Tabur, Arvo Laansoo, Hendrik Nõmmik, Andre Küttis, Alaric Nurm, Heikki Altosaar, Martin Juuse, Erik Lõhmus; 2. rida: Ants Evard, Asko Kütti, Viktor Vessmann, Andres Abe, Alar Petersoo, Martin Tabur, Ivar Soever, Erik Küttis, Heikki Sillaste, Margus Tae, Arnold Tralla, Härold Kivi; 3. rida: Märt Matsoo, Risto Leivat, Erik Jaason, Mati Pajo, Paul Tae, Tõnu Petersoo, David Hogg, Toivo Träss, Arno Türk. Foto: Ervin Aleve

Sõprus on tähtsam Munamäe kõrgusest

Toronto Eesti Seltsi Täiendusalgkooli lõpetasid 13

Viimasena eesti täienduskoolidest toimus TES algkooli lõpuaktus Eesti Maja suures saalis veelkordselt enne suvepuhkust seda rõõmsa noorteperega täites. Aktusest osavõtjad täitsid suure saali ja jälgisid 13-le lõpetajale eriti pidulikku sündmust.

Aktus algas kooli lipu sissetoomisega, mille juurde jäid auvalvesse V klassi õpilased. Pärast ühislaulu „Eesti lipp" järgnes koolijuhataja V. Lenki avasõna. Ta meenutas lõpetajaile, et kuus aastat on möödunud kui nad kooli tulid ja nüüd on nad kooli 33. lennu lõpetajad, kuuludes nende 1292 hulka, kes 35-e aasta jooksul on kooli lõpetanud. Igal sügisel alustavad uued õpilased, ka tema oli möödunud aastal tulnud põksuva südamega koolijuhataja kohale, võttes vastu selle koha, kuna on olnud endise koolijuhataja H. Ründva õpilane. Ta meenutas momente kui Ründva tuli tema kooli noore õpetajana, kes peagi laste hulgas populaarseks sai. H. Ründva kohale asudes ta ütles katsuvat tema tööd jätkata. Välis-eesti koolis ei panda rõhku looduse õpingule, vaid eesti keele õppimisele, et kord, kui peaksime tagasi minema maale, kus meie esivanemad asuvad, meie keel oleks sillaks pärisrahva juurde. Me ei taha unustada seda maad, see on olnud aastatuhanded meie maa ja see peab jääma meie maaks. Kord murdub võim ka sel, kes praegu võimutseb.

VI klassi õpilane Lehte Leesment esitas klaveripala ja Kia Puhm deklameeris G. Suitsu luuletuse „Noorte laul".

Klassijuhataja Hella Leivat kõneles lõpetajaile võrreldes neid kevadega, mis on täis elujõudu. Kuid see on ka külviaeg, sest kes kevadel ei külva, sel pole sügisel lõigata. Vanemad on toonud teid siia, et saaksite emakeelset haridust. Nad pole laste kooli toomist raskeks pidanud. Selle kooli lõpetades tunnete, et olete targemad kui kaaslased kanada koolis, olete saavutanud rohkem kui need, kes pelgavad raskusi. Kuid mida kuue aasta jooksul raskuseks pidasite, seda te ei leia nüüd. Seda tasus töörõõm.

Kuid lõpetajailt loodetakse, et nad eesti kultuuri edasi kannaksid, sest iga õige eestlane valdab eesti keelt.

Ka patriotism on meie kasvatuse põhialus. Et teie teostaksite selle, mida teie vanemad ja vanavanemad algatasid: et mõistate lugeda, kirjutada ja rääkida eesti keeles. Selleks õppides edasi eesti koolis, milleks õpetajad ja vanemad teid aitavad, kes koos eesti ühiskonnaga loodavad, et lõpetajais valmib kindel otsus jääda eestlasteks.

Lõputunnistuste väljaandmist alustati kolme kiitusega lõpetajaga. Parim lõpetaja Mati Pajo sai koolikomiteelt eriauhinna, samuti talle järgnenud Risto Leivat ja Arvo Laansoo. Väikesed lilleneiud kinnitasid iga lõpetaja rinnale lillekimbukese.

Järgnesid lõpetajad Leena Kalvik, Lehte Leesment, Märt Matsoo, Adam Medri, Leo Musta, Matti Pikk, Kia Puhm, Martin Roos, Arno Türk ja Peter Westerblom.

Neist Risto Leivat on vaid üks kord kuue õppeaasta jooksul koolist puudunud,

Lehte Leesment on sageli esinenud klaveril ja Pia Puhm on võitnud ujumisvõistlustel 2 kuldmedalit.

Heljo Luide fondist püüdlikumale eesti keele rääkijale ettenähtud preemiasumma $50 jagati Martin Roosi ja Märt Matsoo vahel.

Lõpetajaist kõneles Mati Pajo, meenutades et kui ta tuli esimest korda eesti kooli, ta oli kartnud. Nüüd tunneb ta, et on eluaeg käinud eesti koolis. Nüüd võibolla on õpetajad närvitsenud kui nad on olnud vallatud, kuid õpetajad on olnud kannatlikud. Kodune töö on nagu hambaarsti juurde minek, mis tehtud viimasel hetkel hädasunnil.

Tähtsaimaks ta hindas koolielus, et on saadud kaaslastega sõpradeks, mis on tähtsam kui Munamäe kõrgus meetrites.

Nüüd nad lähevad edasi eesti keskkooli koos samade sõpradega. Tagasi vaadates on suurem osa eesti koolist olnud väga huvitav, mille eest tänas õpetajaid ja vanemaid. Varsti hakkavad nad ise seda tööd tegema, mida nendega õpetajad on teinud. 33. lend tervitab teid, ütles ta lõpul oma õpetajaile.

(Järg lk. 8)

Kiire karjääriga mees Kremlis

Egor Ligatshevi tähelend Gorbatshovi järglaseks

MOSKVA — Egor Ligatshev sai vaevalt oma jala läbi N. Liidu kommunistliku partei poliitbüroo ukse, kui ta oli kohe üks mõjuvõimsamaid mehi N. Liidus, otse kommunistliku parteijuhi Mihhail Gorbatshovi järglaseks. Kuigi tal pole mingit põhiseaduslikku positsiooni parteijuhi abina, on Ligatshev tegelikult võimumeheks nr. 2 N. Liidus.

Ligatshev nimetati poliitbüroosse alles möödunud aprillis, kuid on teinud peadpööritava kiirusega karjääri viimasel paaril aastal. Ta oli esimene parteisekretär tähtsas Tomski tööstuspiirkonnas aastast 1965, kust ta lahkunud N. Liidu juhi Juri Andropori poolt Moskvasse toodi partei organisatsiooni osakonna juhiks keskkomitees aastal 1983.

Ligatshev on peamine juhtiv isik alkoholismi-vastases kampaanias, mis kuulutati välja möödunud nädalal. Olles ise puritaanlike eluviisidega, mõjutas ta juhtivaid parteiliikmeid uue alkoholismi mahasurumise kampaania alustamiseks. Selles nähakse esimest sammu reas kavas olevais vastuabinõudes,

mis on vajalikud töödistsipliini suurendamiseks, kuritegevuse vähendamiseks ja mustaturu majanduse lõpetamiseks.

Üldiselt on Ligatshevile antud vastutus sotsiaalsete reformide kavandamiseks ja täitmiseks, mis on vajalikud Gorbatshovi siseriigilise strateegiale majanduse moderniseerimiseks.

Ligatshev säilitas oma võtmekoha partei keskkomitee sekretärina, aga tema ülesandeks on kindlustada,

et järgmisel keskkomitee liikmete nimetamisel ja piirkondlike parteiorganisatsioonide juhtide määramisel läheksid kohad meestele, kes on veendunud Gorbatshovi poliitika toetajad.

Nagu alati leitakse läänemaailmas uute juhtide juures inimlikke omadusi. Ligatshev olevat raamatute ja kirjanike sõber. Tomskis olles oli ta sealsesse raamatukogusse kogunud palju haruldasi käsikirju ja raamatuid. Moskvat külastades oli ta olnud tuntud kuju Moskva Kirjanike Liidu klubihoones, kutsudes kirjanikke Tomskit külastama.

Nüüd on Ligatshev saanud partei ideoloogilise ja propagandatöö eest hoolitsejaks. Ühes artiklis, kus ta arutles partei ja ajakirjanduse suhteid,

ütles ta kriitiliselt N. Liidu ajakirjanduse kohta, et see olevat igav ja elutu

ning rõhutas, et parteil tuleks õppida meedia kasutamist masside õhutamiseks.

Olles 64-aastane on ta kümme aastat vanem Gorbatshovist. Nende vahel olevat vastastikune isiklik tunderõhuline vahekord. Mõlemad mehed olevat veendunud, et nad on identifitseerinud N. Liidu ühiskonna võtmeprobleemid ja nõustunud ka selle üle, kuidas neid probleeme lahendama hakata, mis tähendab sisemise rangema korra loomist.

Vabaduslaevasõit häirib Soomet

Ainult paar päeva pärast Balti Vabaduslaevasõidu rongkäiku Soome pealinnas Helsingis avatakse seal tseremooniline koosolek Helsingi-kokkuleppe 10.-aastapäeva tähistamiseks.

Seoses selle tseremooniaga saabub Helsingisse terve rida juhtivaid poliitikuid, soomlased loodavad, et nende hulgas ka uus nõukogude juht Mihhail Gorbatshov kohale tuleks. Baltlaste demonstratsioon Helsingis ohustab selle tseremoonia pühalikku läbiviimist.

Põhimõtteliselt ei kavatse soome võimud — vähemalt mitte praegu — demonstratsioone takistada.

Teisest küljest pole välismaalastel luba Helsingis demonstreerida,

kuigi seda määrust pole täielikult rakendatud.

Legendaarne läti sotsiaaldemokraat Bruno Kalnins on saatnud ühe läänesaksa sotsiaaldemokraatliku poliitiku Helsingisse koha peal uurima, kuidas soome võimud suhtuvad kavandatud demonstratsiooni. Kalnins ütleb Svenska Dagbladetile külastuse kohta:

— Hetkel ei saanud me mingit konkreetset vastust, muudkui, et võimud tunnevad teatud rahutust. Laevasõit Läänemerel pole vast ilma riskideta.

Me loodame, et nõukogude merevägi ei võta ette ebaseaduslikke aktsioone.

Pardal on ju rida tuntud baltlasi.

Kui Bruno Kalnins kõhkleb, on organiseerijate poolel ka mitu läti sotsiaaldemokraati. Laevasõidu idee tuli läti sotsiaaldemokraatide abiesimehelt Rootsis Vilnis Zalkalnselt. Seoses sellega korraldab teine juhtiv sotsiaaldemokraat Atis Lejins seminari Baltikumi tuleviku kohta, Baltic Future Seminar".

(EPL/ÜI)

Mulroney pakub abi Iiri probleemide lahendamiseks

OTTAWA (CP) — Peaminister Brian Mulroney pakkus Iiri peaminister Garret Fitzgerald'ile „maksimaalset abi" Põhja-Iiri probleemide lahendamiseks. Fitzgerald, pärast kohtumist Mulroney'ga, ütles, et olevat siiski enneaegne määritleda, mis võiks olla Kanada panus Iiri Vabariigi ja Inglismaa vahelistes läbirääkimistes.

EKN peasekretäri lugejakiri Toronto päevalehes

„The Toronto Star" avaldas oma 18. mai numbris EKN peasekretäri Peter (Priit) Aruvaldi lugejakirja „Nõukogude Liit pole mingi kolmikkeelse haridussüsteemi mudel". öeldes muuseas: „Kui N. Liit räägib kolmikkeelsest haridusest vähemusgruppide hulgas, ta on tegelikult rääkimas venestamisest okupeeritud maades nagu Eesti, Läti, Leedu, Ukraina jne. N. Liidu kavatsuseks on asendada nende kohalikud kultuurid ühe kultuuri ja keelega — nimelt vene keelega."

Lennuõnnetus N. Liidus

Moskva (Reuter) — Vähemalt 80 inimest, kaasaarvatud grupp kõrgemaid N. Liidu lennuväe ohvitsere, sai surma mai algul asetleidnud lennuõnnetusel, kui üks Aerofloti reisilennuk põrkas õhus kokku sõjaväelennukiga Ukraina kohal — teatavad N. Liidu allikad. Kokkupõrge — Aerofloti Tupolev-134 düüslennuki ja lennuväe ühemootorilise Antonov-2 lennuki vahel juhtus 3. mail. Kõik 70 Aerofloti reisijat hukkusid. Lennuväe lennukis oli 10 lennuväe ohvitseri, nende hulgas edela-ringkonna ülem kindral Krapivin, tema abi ja veel üks kindral.

Uus Kanada riigieelarve

Tulumaks kõrgemaks, kaubad kallimaks

Finantsminister Michael Wilson esitas parlamendile ja Kanada rahvale uue riigieelarve, mida oli oodatud juba pikemat aega. Eelarve üheks eesmärgiks oli keskvalitsuse puudujäägi alandamine, mida püütakse saavutada väljaminekute vähendamisega ja maksude tõstmisega.

Valitsuse sissetulekute suurendamiseks laiendati käibemaksu alla kuuluvate toodete arvu ja ulatust, kusjuures alkohoolsed joogid, tubakasaadused ja bensiin muutuvad märgatavalt kallimaks. Tulumaks suureneb mõnevõrra, kuna senini lubatud sissetuleku vähendid ei tõuse enam proportsionaalselt inflatsiooniga. Kõige akuutsemalt puudutab eelarve keskklassi kuuluvaid kodanikke, kelle aastane sissetulek on 40.000 dollari piirides. Neilt nõutakse lisatulumaksu (surtax): 5 protsenti kui põhiline tulumaks on 6—15.000 dollarit ja 10 protsenti, kui põhiline kalkuleeritud tulumaks on enam kui 15.000 dollarit. Kokkuvõtlikult tõuseb keskklassi kodanike tulumaks eeloleval aastal 400—500 dollarit.

Traditsiooni kohaselt kritiseerivad opositsiooniparteid eelarvet üsna teravalt. Liberaalide juht John Turner väidab, et eelarve põhjustab töötuse tõusu 125.000 töökoha kaotamise läbi, NDP juht Ed Broadbent hindab töötute arvu tõusmist 50.000-le.

Liberaalide-NDP koalitsioon

NDP toetab liberaale Ontario parlamendis

Teatavasti möödunud parlamendivalimistel 2. mail, võitsid Progressiivsed Konservatiivid 52 kohta, Liberaalid 48 ja NDP (sotsialistid) 25 kohta, mis tähendas vähemusvalitsuse jõustumist Ontarios.

Valimistele järgnesid pingsad läbirääkimised kolme partei vahel, kuna säärases olukorras on parlamentaarse valitsemise süsteemis vaja kahe partei koostööd seadusandluse läbiviimiseks. Reedel, 24. mail teatas NDP juht Bob Rae, et tema partei annab oma toetuse liberaalidele, mida kinnitati kirjaliku kokkuleppega.

Eelneva valguses on võimalik, et liberaalide ja NDP koalitsioon hääletab Frank Milleri progressiivsete konservatiivide „troonikõne" vastu, mis esitatakse parlamendile kinnitamiseks 4. juunil. Kuna Ontarios valitseva parlamentaarse korra kohaselt järgneb „troonikõne" esitamisele kahenädalaline debatt, siis on enam kui kindel, et Frank Milleri valitsus kukutatakse koalitsioonilise opositsiooni poolt umbes juuni keskel ja liberaalide juht David Peterson moodustab uue valitsuse Ontario leitnant-kuberneri ettepanekul. Olemasolevate andmete põhjal leiab leitnant-kuberner John Black Aird olukorra olevat väga komplitseeritud ja ta tahab põhjalikult konsulteerida põhiseaduse eksperte enne otsuse langetamist. Igal juhul võib Ontario elanikkond olla kindel, et eelolevad kuud kujunevad poliitiliselt aktiivseks ja et parlamentaalse stabiilsuse saavutamine ei tule üleöö.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Kanada välispoliitika

Kanada välisminister Joe Clark andis äsja välja oma rohelise raamatu Kanada välispoliitika kohta, mis kannab paljutõotavat pealkirja „Directions for Canada's International Relations". Opositsiooniparteide välispoliitika ekspertide arvates on 47-leheküljelise rohelise raamatu pealkiri väga kaugel selle sisust, kuna Joe Clarki juhiseid ja analüüse Kanada välispoliitika määritlemiseks ja sellele uue suuna andmiseks peetakse pealiskaudseiks ja tühisteks, milledel ei ole kaalu ega kindlasuunalisi sihte ja eesmärke, ning pealegi tegelevad need peamiselt majanduslike küsimustega. Samal arvamisel näib olevat ka Kanada ajakirjandus oma kommentaarides, jagades Joe Clark'ile paiguti võrdlemisi kibedaid õpetussõnu, sealjuures eriti alla kriipsutades, et välisminister on oma raamatu lehekülgedelt välja jätnud terve rea päevakorral olevaid pakilisi välispoliitilisi küsimusi, mis vajaksid avalikku käsitamist ja üldist diskussiooni, kuid mis nüüd on maetud varjava samblakatte varju.

Kahtlemata on need kritiseerivad arvustused põhjendatud, kuid siiski ainult osaliselt. On tõsi, et Clark jääb Ühendriikide ja Kanada vaheliste vahekordade, maailmaruumi kaitsesõja ja Kesk-Ameerika küsimuste käsitamisel üldsõnaliseks ja pinnapealseks, kuid samal ajal annab ta küllalt selge pildi Kanada välispoliitika üldsuundade kujundamise kohta tulevikus. Ning tõenäoliselt need realistlikele alustele toetuvad üldsuunad ongi need pahanduse tekitajad, kuna paljudele kanadalastele ei meeldi Joe Clarki konstanteering, et Kanada ei ole võimeline tulevikus mängima maailma poliitilisel areenil nimetamisväärset ja silmapaistvat rolli.

See on reaalpoliitika, mis baseerub tegelikule olukorrale ja viimaste aastate kogemustele, kuid Kanadas leidub ikka veel poliitikuid ja mõjuvõimsaid ringkondi, kes ihkavad taga Lester Pearsoni aegu, mil Kanada tegi rahvusvahelist poliitikat ja meenutavad ka endise peaministri Pierre Trudeau rahu otsimise „odüsseiat" siin ja sealpool raudeesriiet, millele Kanada ajakirjandus omistas erakordset tähelepanu. Kanada välispoliitilise mõjuvõimu ülehindajad kipuvad unustama, et Lester Pearsoni hiilgepäevadel valitsesid maailmas hoopis teised olukorrad ning Trudeau maailmareis, mis läks Kanada maksumaksjatele maksma aukartustäratava summa, leidis maailma ajakirjanduses vaevalt märkimist.

Kuid kritiseerijatele näib olulisena ka Kanada liikumine Ühendriikide orbiiti, mis paljudele kanadalastele, kes pooldasid Trudeau lõunanaabrist eemaldumise poliitikat, ei meeldi. Clark asub siin täielikult peaminister Brian Mulroney liinile, kes peab Kanada välispoliitika kujundamisel kõige olulisemateks majanduslikke küsimusi, olles veendunud, et Kanada peab arendama oma majanduslikest huvidest lähtudes lõunanaabriga kõige tihedamaid ja sõbralikumaid vahekordi. Selline hoiak on jällegi täielikult vastuolus endise liberaalide valitsuse peaministri Trudeau poliitiliste tõekspidamistega ja arvamistega, mis taotlesid Ühendriikidest eemaldumist ja N. Liidu ja Ühendriikide vahel mingisuguse ettekujutava ja ebareaalse „vahemehe" osa mängimist.

Clark teeb oma rohelises raamatus siiski ka väikese kõrvalhüppe, tõstes Ühendriikidega suhtlemisel majanduslike küsimuste kõrval esile ka poliitilised ja kultuurilised probleemid. Need küsimused väärivad kahtlemata puudutamist ning edaspidi arutamist ja analüüsimist, kuid mineviku kogemused kinnitavad, et Kanada välispoliitika ja kultuuri teravaservaline eraldamine Ühendriikide välispoliitilistest suundadest ja sealsest kultuurist on alati olnud siinseks valulapseks. Välispoliitiliselt ei oska paljud kanadalased suhtuda Kesk-Ameerika probleemidesse selliselt nagu seda teevad ameeriklased ning kultuurilisel alal näeksid nad parema meelega Kanadas euroopa kultuuri levimist ameerika kultuuri asemel. Kuid Ühendriikide sõjajõudude kaitse all elavad vasakule kalduvatel kanadalastel tuleb sellega leppida, et nad ei saa siin ajada Trudeau „Viva Castro" poliitikat ning et nende kultuurilised jõud ja võimalused on selleks liiga mannetud, et edukalt vastu astuda üle piiri valguvatele ameerika televisioonisaadetele, ajalehtedele-ajakirjadele, teatritruppidele ja teistele kultuurielu avaldustele.

Arvustajatel on õigus, et president Reagani „Tähtede sõja" probleem oleks vajanud Clarki rohelises raamatus täpsemat analüüsi ja käsitamist, kuid välisministril on ilmselt seda praegu raske teha, kuna konservatiivide valitsus näib olevat kahe-vahel, millist suuna valida. Kanada rahvas ja avalik arvamine on võrdlemisi tugevalt maailmaruumi kaitsesõja vastu üles kruvitud, teenides sellega kaudselt N. Liidu huvisid, kuid peaminister Brian Mulroney, kelle poliitika põhialuseks on head suhted Washingtoniga ja president Reaganiga, peab otsuse tegemisel ka üle piiri lõunasse vaatama. Konservatiivid on otsustanud seda küsimust kaaluda ja arutada parlamendi välispoliitilises komisjonis, kuid opositsiooniparteid on Kanada parlamendi seniseid tavasid hüljates komisjoni tööst loobunud, väites, et valitsus teeb selles küsimuses otsuse enne kui komisjon oma tööga valmis jõuab.

Joe Clarkil ei olnud kerge peaministrina ja kerge ei ole tal ka välisministrina, kuna Kanada välispoliitika kujutab endast paljudest probleemidest läbipõimitud sektorit, kus domineerima kipuvad soovunelmad ja illusioonid, mis unustavad realiteedid ning glorifitseerivad Kanada võimalikku panust maailmaprobleemide lahendamisel.

K. A.

Mõtteid eestluse püsimiseks

Vivian Oderi kõne eesti keskkooli ja gümnaasiumi aktusel

TES Keskkooli ja Gümnaasiumi tänavusel lõpuaktusel pidas kõne koolide vilistlane Vivian Oder. Ta vaatles mitmesuguseid aspekte eestluse säilitamisel noore inimese silmade läbi. Avaldame selle alljärgnevalt.

TES Keskkooli lõpuaktusel pidas kõne koolide vilistlane Vivian Oder. Foto: Vaba Eestlane

Täna on jälle eesti kooli lõpetamas grupp eesti noori, kelle hoolde jäetakse lootusetunne, et nad läheksid edasi ja mingis vormis aitaksid eestlusel püsida. Eriti just hiljuti on sageli küsitud: „Kas eestlus püsib?" Sooviksin nüüd paar punkti esile tuua, mis annavad jõudu eestluse püsimiseks.

Esiteks: läbi aegade on eestlased peaaegu alati olnud kellegi teise riigi võimu all. Ainult paarkümmend aastat on Eesti olnud vabariik. Samal ajal eestlased on hoidnud head tasakaalu individuaalsuse ja kokkuhoidmise tunnete vahel, nii et eesti rahvas on alati jõudnud edasi püsida.

Teiseks: suur osa eestlasi, kes põgenesid Eestist II maailmasõja ajal olid kaunis noored, st. umbes samaealised kui need, kes täna on lõpetamas eesti kooli. Selles vanuses ja eriti nende tingimuste all on inimestel tihti segased tunded ja nad on kergesti mõjustatavad, kuid alles lahutatud peredest ja sõpradest teinud läbi põgenemise, uute maade, keelte ja elustiilide harjumise, tulid eestlased jällegi kokku ja ehitasid üles eestlaste ühiskonnad nagu siin Torontos, mis on kestnud tänapäevani.

Kolmandaks: me oleme vabal maal ja meil on õigus ja võimalus teha ja ütelda, mida me soovime. See ei ole nii meie kodumaal, kus isegi inimeste mõtlemisviisi mõjutatakse. Vabadus väljendada meie rahvustunnet aitab eestlusel püsida.

Mu viimane punkt on see, mis otsustab, millises vormis ja kui kaua eestlus püsib — see on tahtmise tunne. Seda saab võrrelda näiteks klaveritundidega. Kui vanemad viivad oma last klaveritundi, laps lihtsalt käib — ta ei kahtlegi, kas ta soovib seal käia või mitte. Aga kunagi tuleb aeg, kus laps otsustab ise, kas tal on tahtmist edasi õppida. Nii on ka eestlusega — vanemad on õpetanud meile eesti keelt ja on viinud meid eesti organisatsioonidesse lapsest saadik, aga nüüd, meie noored peame ise otsustama kui tähtis see on, et eestlus püsiks. Palju oleneb sellest kellega me abiellume, mida me õpetame oma lastele ja kuidas me aitame kanda edasi eesti organisatsioone. Need on väga isiklikud otsused, aga üheskood need otsused mõjuvad tugevalt eestlaste tulevikule.

Minu arvates üks tähtsamatest tingimustest eestluse püsivusele vabal maal on tasakaal individuaalsuse ja kokkuhoidmise vahel. Kui me ei näita küllalt iseseisvust rahvusgrupina, me jääme tahaplaanile ja varsti kaome asukohamaa rahva hulka. Kui aga iga inimene on liiga individualist, siis me rahvas variseb kokku, sest et me ei hoidnud küllalt kokku grupina. Seda peab juba Torontos hakkama valvama — meil on nii tohutult palju organisatsioone, kes kõik loodavad eestlaste toetuse peale. Kui igaüks toetab ainult oma organisatsiooni ja eestlaste arv jääb vähemaks, siis kunagi jõuame punktile, kus me ei saagi neid organisatsioone elavaina pidada. Nii on tasakaal inidividuaalsuse ja kokkuhoidmise vahel tähtis eestluse püsimiseks.

Ma pöördun nüüd eriti kooli lõpetajate poole. Mõned teist kindlasti otsustasid ise, et edasi õppida eesti keskkoolis ja gümnaasiumis ja teil on võib-olla isegi osaliselt kurb, et kool on läbi. Teised, kes ei käinud just nii vabatahtlikult, võib-olla ei läbe oodata kuni siit saab ära minna. Ja siis on need, kes on arvanud paar viimast aastat, et peale keskkooli saavad reede õhtul jälle vabaks, aga korraga saadi teade uuest eesti koolis käimisest. See on raske otsus — ma olin ise olnud juba paar aastat keskkoolist väljas kui kuulutati eesti gümnaasiumi avamisest keskkoolile lisaks. Peale pikka mõtlemist otsustasin veelkord kasutada reede õhtut kooli jaoks. Mõteldes tagasi nendele kahele gümnaasiumi aastale ON MUL VÄGA HEA MEEL, ET MA NII OTSUSTASIN. Kooli väärtus jääb mulle alati alles, kuid need kaotatud lõbustamistunnid on ammu ununenud. Loodan, et te tõsiselt mõtlete selle kahe aasta väärtusele, eriti kui teil on mingit huvi, et aidata eestlusel edasi elada.

Ma loodan, et te kõik mõtlete sellele, et kuidas te saaksite oma kogemusi edasi anda eestluse kasuks ja kas teil on seda tahtmist eestlust edasi kanda. Kui teil on mõttes, et mis on sellest kasu, siis mõtelge kui tühi ja igav oleks teie elu kui te ei oleks eestlased või kui eestlust ei oleks enam olemas. See ei olegi nii tähtis millisesse rahvusgruppi keegi kuulub, kui nad on aktiivsed selle edasi kandmisega. Meie kooskäimisest saab suurt lõbu ja on alati olnud midagi toredat teha.

Kui ma mõtlen tagasi mõnele kanada koolisõbrale, kes oli „lihtsalt kanadalane", siis saan aru kui palju toredaid asju mul oli lapsepõlves teha eestluse tõttu. Just praegu on teil võib-olla raske väärtuslikuks pidada kõiki neid käänamise ja pööramise reegleid, etteütlusi, referaate ja isamaalikke laule, aga loodan, et kunagi on teil hea mälestus eesti koolist teie lapsepõlves, nagu see on mulle, kes ma olen selle läbi alanud. Ja eks eesti kooli mõju abil on eestluse edasikandmine saanud üheks tähtsamaks sihiks teie elus.

MÜ tulipunktilise teemaga

Tänavune kursus Kotkajärvel 17.—25. augustini

Kotkajärve Metsaülikooli juhatus on uue kursuse üksikasjalikud piirjooned valmis kavandanud. Tänavuse kursuse põhiteemaks on eesti keele ja identsuse küsimused. Ühiskondliku veteranina peab ettekande mereväe kapten-major Nikolai Valge. Informatsiooni Metsaülikooli uue kursuse kohta saab aadressil: Kotkajärve Metsaülikool c/o Lokk, 45 Fulton Avenue, Toronto, Ontario M4K 1X6, Canada, telefon 416-463-9065.

Kotkajärve Metsaülikool pidas oma esimese kursuse Kotkajärvel 1967. a. augustis. Tänavu on seega MÜ 18. aasta. Selle aja kestel toimus üks kursus Soomes Kuopio lähedal, ühel aastal peeti metsaülikooli Boltoni konverentsikeskuses Toronto lähedal ja ühel aastal oli tavalise nädalase kursuse asemel mõnepäevane seminar Oneidas, Ühendriikides. Seega on metsaülikool tänavu Kotkajärvel 15. aastat.

Möödunud ESTO'84 konverentsidel ja koosolekutel selgus, et eestlus on jõudnud või üsna pea jõudmas kriisipunktile eesti keele oskuse ja kasutamise küsimuses ja eesti identsuse tunnetamises.

Metsaülikool nendel aastatel, millal on käsitletud taotletud kursust haaravat teemat, on alati püüdnud olla aktuaalne.

Nii on päris loomulik, et kursuse põhiteemaks on eesti keele, kirjanduse ja identsuse küsimused.

Lektoritena püütakse kasutada noori eesti teadlasi, kes on diplomitöödena Kanada ja Ühendriikide ülikoolides on kasutanud eestiainelisi teemasid. Leena Tiisman tegi oma magistritöö teemal — kas keel on rahvust säilitav tegur? — baseerudes töös Kanada inidiaanlaste juures tehtud uurimustele. Magister Tiina Kirss käsitleb Jaan Krossi ajaloolisi romaane ja Olev Maimets eesti keele õpetamiseks vajalike õppevahendite valmistamist.

Metsaülikooli õpperingi juhendajaks tuleb komponist Elma Miller ja ühe keelealase loenguga esineb toimetaja Olaf Kopvillem. MÜ lektorite vana kaadrit esindavad dr. Heino Susi, Juhan Kurrik, Vello Salo, Heino Jõe j.t.

Registreerimismaterjalid MÜ-st osavõtuks saadetakse välja lähemail päevil. Informatsiooni nõutamise aadress on antud selle kirjutise algul.

Kommentaarid

Kanada rahuvennad ja rahuõed, kes opereerivad Operation Dismantle'i sildi all ja kelle suuremaks aktsiooniks on olnud pingutused Ühendriikide tiibraketi katsete nurja ajamiseks Kanada õhuruumis, pidid lõpuks veenduma, et nende propaganda rahvale puru silma puistamiseks ja valitsuse mõjutamiseks ei anna tulemusi ning viimases hädas kaebasid nad valitsuse kohtusse. N. Liidu huvides tegutsevad rahutegelased esinesid kohtus väitega, et tiibrakettide katsetamisega rikutakse nende põhilisi õigusi 1982. aastal rakendatud Charter of Rihts and Freedoms põhjal ning ohustatakse nende julgeolekut.

Protsess ulatus kuni Kanada Ülemkohtuni, kus lõpuks leiti, et Dismantle'i kaebusel pole mingit alust ja kohus jättis selle rahuldamata. Kogu kohtuoperatsioon Kanada valitsuse vastu läks aga rahutegelastele väga kulukaks ning kohtuotsuse kohaselt peavad nad maksma kõik kohtukulud — nii valitsuse väljaminekud, mis ulatuvad 50.000 dollarile kui ka oma kulud, mis on valitsuse kuludest tõenäoliselt suuremad.

Kuid Dismantle meestel ja naistel ei ole ilmselt jultumuse puudust. Nad pöörasid nüüd valitsuse poole, et see maksaks kinni kõik kohtukulud, milleks peaminister Mulroney oma ebamäärase vastusega andis isegi lootusi. Kuid õigusminister John Crosbie pani jala maha ning kinnitas, et valitsus ei maksa ühtegi penni Operation Dismantle'i kuludest ja võtab arvatavasti kaalumisele ainult valitsuse oma kohtukulude kandmise.

Valitsus peaks siiski ka siin kindlaks jääma ning nõudma kohtuotsuse kohaselt kõigi kohtukulude sissekasseerimist valitsuse vastu tegutsevalt katusorganisatsioonilt, mis on oma tiiva alla tõmmanud üle 20 rahuorganisatsiooni ja ametiühingu ,kogusummas 1,5 miljoni liikmega. Siin ei saagi olla kaksipidi mõtlemist ega asjaolude väänamist — kui Operation Dismantle valitsuse kohtusse kaebas, siis pidi ka oma rahakotti hoolikalt kaaluma ja veenduma, kas tal leidub küllalt raha protsessi kaotuse puhul kohtukulude väljamaksmiseks.

Või on siin hoopis-tükis tegemist kavala manöövriga — rahutegelastel leidub raha, kui nad pressivad valitsuselt toetust kohtukulude maksmiseks, investeerides oma raha uuteks valitsuse vastasteks aktsioonideks. Kommunistid on selliseid võtteid alati kasutanud — miks ei või seda teha venelaste huvides tegutsevad kanada rahutegelased?!

*

Venelaste poolt okupeeritud kommunistliku süsteemi vangistuses olevas Eestis sünnib sageli imeasju, mida mujal maailmas pole kuuldud ega nähtud. Üks sellistest maailmaimedest on Tartu rajoonis tegutsema hakanud piimaklubi.

Kui keegi arvab, et piimaklubi kujutab endast seltskondlikul alusel loodud ajaviiteorganisatsiooni, mille koosviibimistel juuakse viina ja piima — nii nagu keegi seda soovib — siis ta eksib rängalt. Ei — piimaklubi on loodud selleks kuidas eestisoost lehmalüpsjaid õhutada veelgi suurematele saavutustele toodangu tõstmisel ja rahuldada Kremli poliitbüroo ja uue võimumehe Mihhail Gorbatshovi nõudmisi lehma udarast viimase piimapiisa venelaste kasuks välja pigistamiseks.

Klubisse igat kolhoosnikku ka vastu ei võeta. Seniajani austati klubi liikmeks võtmisega neid lüpsjaid, kes igalt lehmalt 4500 kilo lüpsid. Käesoleval aastal on aga Kremli juhtkonnas toimunud muudatuste tulemusena norme suurendatud — klubi aktsepteerib oma liikmeks lüpsjaid, kelle lüpsigrupi piimanumber algab viiega. Ning milline au on olla sellise piimaklubi liige! — Liikmeks võetud lüpsjale seotakse klubi sini-roheline rätt kaela ning varustatakse ta „tushimusta" liikmekaardiga.

Näib, et piimapuudus on Venemaal suur. Sotsialistlikud lehmad annavad vähe piima ja lüpsjad ei viitsi nähtavasti toodangu suuren-

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

1. ja 2. juunil
dr. T. Maimets, tel. 469-1322
8. ja 9. juunil
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

Vabadusfondi tänavune siht US$100.000

Paljud uued ettevõtted algavad aeglaselt, kuid siiski sihikindlalt! Nii on see ka Ülemaailmse Eesti Vabadusfondiga. Vabadusfondi mõte leidis avalikkusele esiletoomist II Ülemaailmsel Eesti Rahvuskongressil 1976. aastal ESTO'76 ajal Baltimores. Ideed pooldasid kõikide maade esindajad. Peale pikki eeltöid loodi Ülemaailmne Eesti Vabadusfond kui Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) lahutamatu osa ja kutsuti ametlikult ellu inkorporeerimisega 9. novembril 1982. ÜEKN kinnitati USA-s tulumaksuvabaks 7. juunil 1983.

Eesti Vabariigi aastapäeval 1984. aastal kuulutati ÜEKN-i poolt välja Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi Aasta, mis lõppes Vabariigi aastapäeval 1985. Aasta jooksul laekus annetuste kaudu US $8.377.39 mis tõstis Vabadusfondi põhikapitali US $35.791.82 peale. Ülemaailmse Eesti Vabadusfondi Aasta jooksul tegid annetusi paljud organisatsioonid ja isikud Ühendriikides ja Austraalias.

Vabadusfondi 1985. aasta põhikapitali kogumise siht on US $100.000.00 mida tuleb saavutada päranduste ja annetuste kaudu. ÜEKN üheks eesmärgiks ja ülesandeks on üles ehitada Vabadusfond ja saavutada miljon-dollarline põhikapital. ÜEKN kavatseb Vabadusfondi põhikapitali koguda annetuste ja päranduste kaudu.

Päranduste tegemisel palume kontakti võtta oma advokaadiga või ÜEKN Vabadusfondi juuridilise esindajaga, kelleks on:

Hr. Casimir Zacharski, Esq.
c/o O'Connor and Sweeney
1513 Fidelity Building
Baltimore, Maryland 21210 USA

Vabadusfondile võib annetada raha või väärtpabereid. Tshekk või rahakaart kirjutada „Estonian World Council, Inc. (Fund)" nimele ja saata:

Estonian World Freedom Fund
Estonian World Council, Inc.
P.O. Box 23869
Washington, D.C 20026-3869 USA

Väärtpaberite ülekandmiseks palume võtta kontakt Vabadusfondi juuridilise esindajaga, kelle aadress on antud ülal.

Vabadusfondi põhikapitali investeerimisest saadavat sissetulekut võib ainult kasutada ÜEKN ja Eesti vabaduse eesmärkide saavutamiseks ülemaailmselt.

„Siesta" tekitab tüli Hispaanias

MADRIID (Reuter) — Äride omanikud ja teenistujad kuulutasid välja streigi protestiks valitsuse otsuse vastu, tühistada peaaegu püha Hispaania kombe — pärastlõunase „siesta". Sotsialistide valitsus, püüdes edendada ärilist tegevust võttis vastu seaduse, mille põhjal äridel on lubatud olla avatud pärastlõunal. Traditsiooniliselt suletakse Hispaanias ärid kella 2 ja 5 vahel igal pärastlõunal.

Kommentaarid

(Algus lk 2)

damiseks endid pingutada. Siis on ka arusaadav, kui Eestis ilmuv parteileht „Rahva Hääl" kirjutab: „Piim saab alguse töökodadest ja põldudelt, piim sõltub agronoomist ja insenerist. See pole uus tõde. Kas või sealsamas Tartu rajoonis . . . Piim on majandi peegel. Aga just lüpsja on see, kes selle peegli lõpuks särama paneb, teiste pingutused kokku võtab . . ."

Nõnda siis — meil Eestis on nüüd piimaklubid ja nende liikmed on lehmalüpsjad, kes kolhoosi või sovhoosi piimapeegeli särama panevad. Vaat' millised imed kõik vanal Maarjamaal uue korra ajal ei juhtu!

AMI

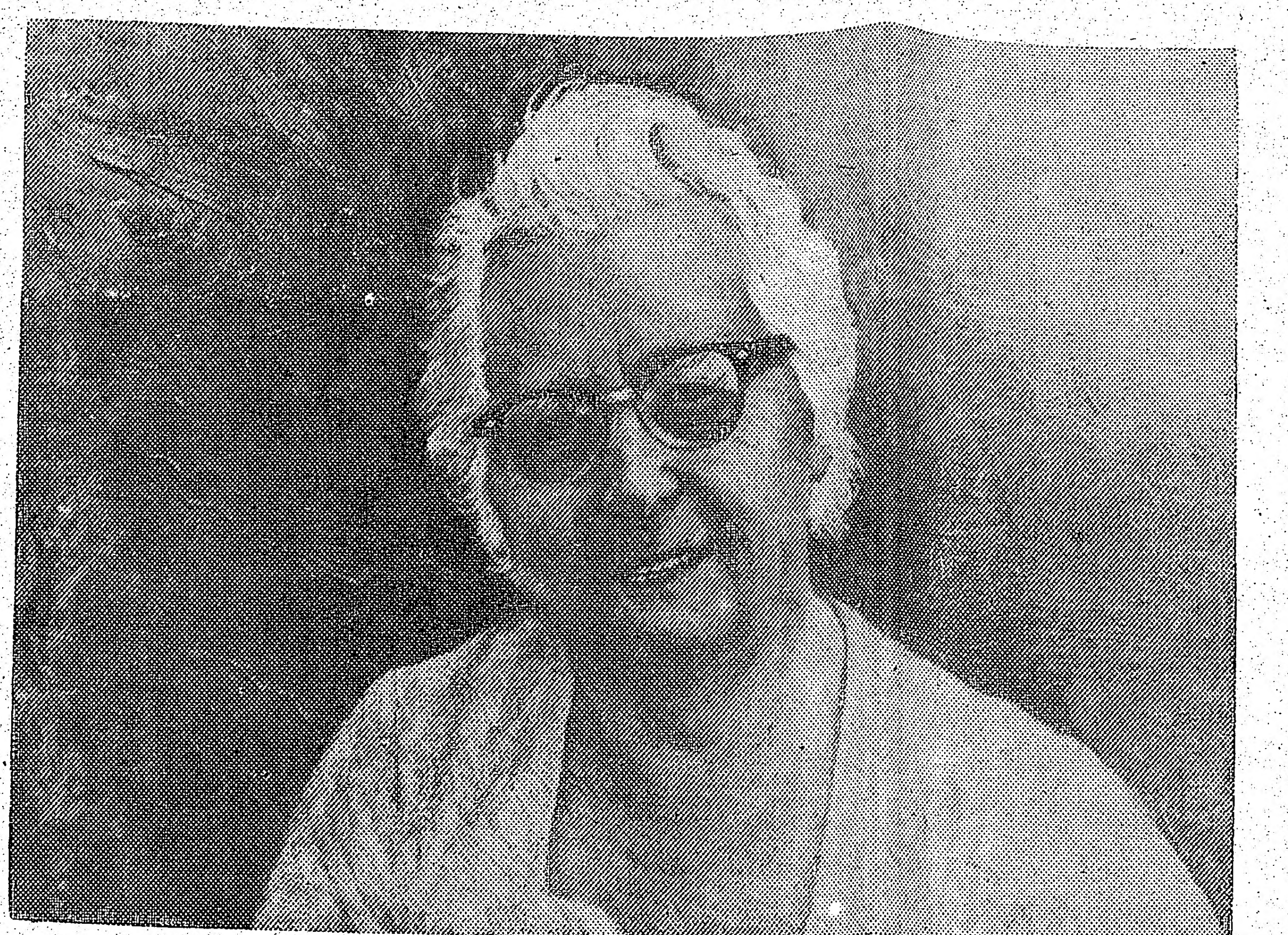

Lydia Kingissepp. Andres Kingissepa maal.

MONTREALI UUDISEID

Montreali Pensionäride Klubis jätkusid peale kevadpühi igal nädalal mitmesuguse kavaga reedesed kokkutulekud.

12. aprillil E. Kokker esitas oma järjekordses muusikalises kavas 300 aastat tagasi esinenud nn. barokkmuusika ajastut, kus tähtsamaiks heliloojaiks olid D. Scarlatti, J. S. Bach ja G. F. Händel. Ta andis kolmest heliloojast eluloolisi andmeid ja tutvustas siis kuulajaid helilindilt nende looominguga. Hea kontakti loomiseks publikuga mängis ta ühe J. S. Bach'i pala — orkestri süit nr. 2 ja selle viimase osa, mis on üks rõõmsamaid.

Esimesena E. Kokker käsitles itaalia heliloojat D. Scarlatti't lühisõnaliselt tema eluloolises osas ja mängis helilindilt ühe tema menukama lühisonaadi. Vestleja mainis, et Scarlatti oli üks tolleaja kuulsamaid heliloojaid nn. lühikestes sonaatides. Oma peamised elupäevad veetis helilooja Hispaanias, sealse kuningakoja teenistuses.

J. S. Bach'i elulooliste andmete juures vestleja peatus natuke pikemalt. J.S. Bach jäi juba 10-aastaselt vaeslapseks ja kasvatati üles oma vanema organistist venna poolt.

Juba varsti ilmnes noores Bach'is suur huvi muusika, eriti orelimuusika vastu, mille tõttu ta võttis sageli ette pikki jalutuskäike oma arusaamade järgi. Oma viiserte. J. S. Bach õppis muusikat igal viisil ja püüdis seda täiendada oma arusaamade järele. Oma viimased eluaastad oli ta Leipzigis kantoriks. Siin kohtas ta ka tolleaegset valitsejat Friedrich II, kes oli hea flöödimängija ja nad musitseerisid sageli koos. Tema kaks abielu olid lasterohked; üks tema poegadest, Karl Philip Emanuel Bach kujundas välja uue suurema sonaadi vormi, mida hiljem ka teised heliloojad kasutasid. Bach'ide muusikaline suguvõsa oli väga arvukas, ulatudes ühel ajal korraga 70-le Bach'ile, jätkas vestleja. Helilooja oli väga usklik, kuid hiljem muutus ta müstikuks. Ta mängis ise nii viiulit kui ka orelit ja oli muusikaõpetajaks.

Elulooliste andmete lõpul E. Kokker esitas helilindilt kaks J. S. Bach'i muusikapala: „D moll tokaata" ja „Prelüüd fuuga", kus mängijaks oli kanada klaverikunstnik Glenn Gould. Selle järel vestleja esitas Brasiilia helilooja Villa-Lobos'e helindi millise ta oli pühendanud J. S. Bach'ile.

Järgmiseks vestleja käsitles C. F. Händel'it tutvustades kuulajaid elulooga, mainides et ka Händel'il oli juba poisikesena suur huvi muusika vastu ja ta püüdis kõike õppida, mis sellega ühenduses. Temast sai andekas organist ja hiljem ooperite helilooja. 20-aastasena ta sattus Rooma, kus ta kohtus Scarlatti'ga. Seal leidis nendekahe vahel aset muusikavõistlus. Tagasitulles Saksamaale asus ta ooperite komponeerimisele, saades teenistuse Hannoveri vürsti juurde muusikadirektoriks.

C. F. Händel kutsuti esinema Inglismaale, kus ta juhatas oma oopereid ja saavutas suure populaarsuse. Ta jäigi Inglismaale elama, mis tekitas pahandust Hannoveri vürstiga. Inglismaal valiti ta Kuningliku Muusikaakadeemia direktoriks, Vahepeal sündis seal aga omapärane poliitiline muutus, nimelt Hannoveri vürst, endine Händel'i leivaisa, valiti Inglismaa kuningaks George I nime all. Kahe mehe vahekorrad siiski lahenesid rahuldavalt ja Händel võis oma loomingut jätkata. Umbes sel ajal Händel muutus usklikuks ja asus looma oratooriume, kuid nüüd juba ingliskeelsele tekstile, mis leidis avalikkuses suurt vastukõla. Tema tähtsamaks oratooriumiks sai „Messias", mille ta kirjutas valmis erakordselt kiiresti — 24 päevaga. See on saanud ülemaailmselt kuulsaks.

E. Kokker märkis muuseas, et 1856. aastal Eestis, Põltsamaal, sealne segakoor Martin Vilbergi juhatusel kandis ette „Messiasest" „Halleluuja" koorilaulu ja laulis selle publikule noote lugemata. E. Kokker'i vestlus lõppeski „Halleluuja" koorilauluga helilindilt.

Publikut oli tulnud kohale rohkel arvul, kes nautisid ettekannet suure huviga.

☆

19. aprillil oli Pensionäride Klubil jälle pakkuda midagi erakordset. Esitati Ene Runge etnograafiline põimik meie kodumaa puudest, pealkirjaga „Pühendus puudele". See ettekanne nõudis kaheksat tegelast. Alul olid sissejuhatavad sõnad esinaiselt J. Toomelt, siis järgnes proloog E. Tomsenilt, edasi lugesid oma teksti järjekorras: A. Aarma — mänd, E. Leithammel — kask ja sarapuu. Sõnalisele osale järgnes muusikaline osa ühislauluna, kus klaverisaade oli E. Leetmaalt. Lauldi „Minu isamajakene" ja „Üks kask meil kasvas õues."

Järgmises sõnalises osas L. Oja luges leppa ja saart, kuna kuuske ja kadakat luges E. Kallas. Järgnesid jälle ühislauludena „Ma vaatsin paadist kiikriga", „Mets mühiseb" ja „Mu isamaa armas". Kava kolmandas sõnalises osas A. Sügise luges pajust ja haavast, L. Raitare pihlakast ja toomingast. Viimasena H. Höövel luges pärnast ning epiloogi. Lõpetades ta tänas kõiki kaasategijaid ja klaverisaatjat E. Leetmaad nende panuse eest. Lõpuks lauldi veel ühislauludena „Vaikne kena kohakene", „Õrn ööbik" ja „Ma tahaksin kodus olla". Õhtu positiivseks küljeks oli asjaolu, et sellest said kaasosalistena võtta osa kõik koosolijad, mille tõttu õhtu kujunes haaravaks. Juhatusel on kavas korraldada tulevikus veel sellelaadilisi ettekandeõhtuid, kus saaks kõiki kaasa tõmmata.

☆

Viimasel aprilli reedel, esitas õp. H. Laaneots Pensionäride Klubis ingliskeelse ettekande „Reis Pühale Maale". Iga slaidi kohta oli olemas vastav seletus ja kirjeldus. Tekst, kui ka slaidid kirjeldasid Kristuse kannatuse teed piibli alusel, näidati kohti ja ehitusi, mis sellega ühenduses. Ettekanne oli ainult pool üldkavast ja kestis 45 minutit; ülejäänud teine osa tuleb näitamisele sügisel. Eriti huvitav oli see neile koosolijaile, kes ise selle reisi olid kaasa teinud.

Kuulajaid — vaatajaid oli rohkesti, kellele meeldis ettekanne.

H.H.

Kotkajärvel tulevad ristsed

Valitakse nimesid metsakodule

Kotkajärve on tänavu 32-aastane. Skaudisõprade suvitus-asula seal on noorem, kuna kruntide planeerimine toimus hiljem. Osa Kotkajärve metsakodusid on selle aja jooksul omale nimed saanud, mõned on tänaseni nimedeta. Toronto Eesti Skaudisõprade Selts algatas nüüd Kotkajärve metsakodudele nimede panemise, et neid kanda kavatsetavale piltkaardile.

Põlise eesti traditsiooni kohaselt oli igal talul, isegi igal saunal oma nimi. See nimede traditsioon läks koguni veel kaugemale — üksikutel puudel, suurtel rändrahnudel, küngastel, lahesoppidel, allikatel ja jõekäärudel olid oma nimed. Mõnes talus oli igal põllulapil ja igal hoonel oma kindel nimi. Kui seda nimede traditsiooni lahtimõtestada, siis selgub, et põhjuseks oli suur looduse-, maa- ja koduarmastus — iga looduslikku eset ja iga ehitust püüti sellega identifitseerida. Nimed olid üks kultuuriline nähtus. Vastand sellele on tsivilisatsiooniline ja materjalistlik suhtumine. Armastust asendab ekspluateeriv küsimus — mis sellest kasu saame? ja nime asemel omab suuremat tähtsust rahaline väärtus.

Kotkajärve metsakodude omanikud armastavad Kotkajärvet. Paljud neist on metsakodudele andnud nimed oma Eesti kodukohatade, paiga loodusliku iseloomu või oma hüüdnime järele.

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi uues tegevuskavas ette nähtud elustamise ja värbamise plaani kohaselt kutsub seltsi juhatus kõikide metsakodude omanikke oma paikade nimesid teatavaks tegema või neile nimesid leidma, kui need seni puuduvad.

Metsakodu nimi ei asenda suvituskrundi numbrit maakaardil ega omaniku nime seltsi dokumentides, küll aga annab Kotkajärvele „värvi" ja iseloomu.

Skaudiooruse poolt on eesti nimed antud kõikidele Kotkajärve teedele, väljakutele, silmadele, hoonetele ja veekogudele. On päris loomulik, et kogu Kotkajärve rahvas „joondub" noorte järgi ja metsakodude nimedega jatkab vana eesti kultuuritraditsiooni.

Seltsi tegevuskavas on Kotkajärve piltkaardi koostamine,

väike vihik metsakodude nimede traditsiooni kirjeldamiseks.

ja ühine „ristsepidu" Kotkajärve kohvikus jaanipäeva nädalalõpul, 22. juunil.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Kunstiteos ema juubeliks

Andres Kingissepp maalis portree ema 80. sünnipäevaks

Eesti ema Lydia Kingissepp tähistas 26. mail oma 80. sünnipäeva. Tema noorem poeg Andres Kingissepp, tunnustatud Kanada kunstnik, õnnitles ema tema auväärsel tähtpäeval portreemaaliga. Proua Kingissepa kuuest pojast viis on elavate kirjas, asuvad Ontarios ja saavad kokku ema pidupäeval.

Proua Lydia Kingissepp (sündinud Lepik) on väheseid tänapäeva eesti emasid, kellel oli julgust kuue lapse üles kasvatamiseks. Niisugune ema on kangelane. Kahjuks ei hinda meie lamestunud demokraatia suurte perekondade emasid. See ei tähenda, et eesti rahvas Lydia Kingissepa taolisi emasid ei austa ja nendes tagasihoidlikes ridades on edasi antud „Vaba Eestlase" lugejate ja organisatsiooni suurim lugupidamine ning õnnitlused proua Lydia Kingissepale.

Pr. Kingissepp mattis aastate eest poja Viljari ja kaotas möödunud aastal abikaasa Armini. Poegade rivi — Uno, Arvo, Harry, Jüri ja Andres on kasvanud tublideks meesteks. Noorim vend — Andres on nagu muinasjuttudeski kõige tuntum ja kuulsam.

Andres on hinnatud kunstnik, kellele tööde tellimised ei anna mahti isegi oma näituse korraldamiseks.

Andres Kingissepp oma õpetajast abikaasaga ja lastega elab maal Altoni külas Orangeville'i lähedal, kus tal koduõues on selleks ehitatud ateljee. Ema portree on 28 x 22 tolli suurune õlimaal.

Perekonna-traditsioonidest ja kodusest kasvatusest tingitult on Kingissepa vennad tugevasti ühte hoidev pere. Kui aastate eest kunstnikust vend Andres kaotas mõlemad neerud ja vajas siird-istutamiseks kellegi teise neeru, siis otsustas vendade nõupidamine, et ühel neist tuleb anda üks neer Andresele. Arstlikul järelvaatusel selgus, et parimini sobib vanema venna Uno neer. Uno sõitiski Torontosse, laskis oma neeru välja võtta ja see siirdati Andrese tervise päästmiseks. Mõlemad vennad on ühe neeruga terved ja õnnelikud.

Vanapaberiga jamboreele

Skautüksus Lembitu Maleva sisehooaja piduliku lõppkoondusega koos toimus ka viimane vanapaberi kokkuvõtmine ja ära viimine. Seekord saadi vanapaberi eest peaaegu $60.—. Koos varemate vanapaberi kogumistega on koos nii suur summa, et kõik Lembitu noolepoisid ....saavad ....tasuta ....sõidu Guelphi jamboreele hundu päeval GO-rongiga. ..Sõidu üksikasjadest teatatakse telefonil. Vanemad saavad ka poistega kaasa sõita, kuid neil tuleb sõidu eest tasuda $9.— isikult.

Kanada kriminaalkurjategijad koduvanglatesse

STRASBOURG, Prantsusmaa (AP) — Kanada keskvalitsus on ametlikult kinnitanud kokkuleppe, mille põhjal 74 Euroopa vanglais kinnipeetavat kanadalast tuuakse koju kandma karistust kohalikes vanglais. Kokkuleppe kohaselt, mille partneriks on kuus riiki, iga kanada päritoluga vangi võidakse tuua Kanadasse, kui selleks on soovi avaldanud kas Kanada keskvalitsus või riik, kes vangistas süüaluse. Mainitud kokkuleppe partnereiks on Kanada, Inglismaa, Prantsusmaa, Rootsi, Hispaania ja USA.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kirjpostiga):		Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$32.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kirjpostiga alates .... 19......... Tellimise katteks lisan $........... sularahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

....

....

....

KALLIST ABIKAASAT, ISA JA ÄIA

ALEKSANDER PEEL'i

mälestavad

ABIKAASA
TÜTAR abikaasaga

ENDIST ÜHISPANGA JUHATAJAT

ALEKSANDER PEEL'i

mälestab

TORONTO EESTI ÜHISPANGA PERE

EMA

LYDIA AURISTE't

sündinud 28. augustil 1895 Kõpus
surnud 17. mail 1985 Torontos

leinab

POEG

KAUAAEGSET KALLIST SÕPRA

TIINA SALUSOO'd

leinavad kurbuses

HEIDI, SILVI ja ILO ROBI
REIN ja EDNA TALVAK
KLARA TALVAK

Lugupeetud seltsiliiget

ALEKSANDER PEEL'i

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI SELTS

Leinateateid

Stokholmis suri 21. märtsil Valter Sepling, sündinud 29. jaanuaril 1924 Padisel.

Eestis suri 26. märtsil Alice Mardi, sündinud 28. novembril 1896 Pärnus.

Saaremaal suri 31. märtsil Elvi Teär, neiuna Vaher, sündinud 5. mail 1933.

Stokholmis suri 25. märtsil Roman Raud, sündinud 29. mail 1889 Tallinnas.

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Õiglik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Oma armast vilistlast

ALEKSANDER PEEL'i

sündinud 16. juunil 1900 Tarvastus
surnud 22. mail 1985 Torontos

mälestab sügavalt leinates

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

ALEKSANDER PEEL'i

mälestavad

HANS KUBU perekonnaga
LEOPOLD ROSSBAUM perekonnaga
ÜLO VASTOPÄ perekonnaga

Lahkus meie kauaaegne liige
ARMAS

LEIDA SIIDER

Mälestab leinas

VANCOUVERI EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

Armast ristiema

TIINA SALUSOO'd

leinab

ARNE

Armast kauget hõimlast, vana „Metsparti"

skm Voldemar Johann Grimm'i

mälestavad kurbuses

ENE ja EGBERT RUNGE

Kallist sugulast

JOHANNES VILBASTE't

mäletavad

LUDMILLA ja LEANDER OTS

Kauaaegset ustavat kaaslast

LYDIA AURISTE't

mälestavad ja avaldavad kaastunnet ta pojale

IDA TEDER
HEINO ROOS perega

Toronto Eesti Ap. Õigeusu koguduse laulukoor koos koorijuhiga avaldab südamlikku kaastunnet kauaaegsele laulukoori liikmele pr. ELFRIEDE KESKÜLALE tema mehe

ALEKSEI KESKÜLA

surma puhul.

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 2. juunil kell 11 hommikul LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS. Teenivad õp. Elmar Pähn ja koguduse õpetaja.

Pühapäeval, 9. juunil SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED. Mt. Pleasant kalmistul kell 3 p.l. ja York kalmistul „N" osas kell 5 p.l.

Pühapäeval, 16. juunil kell 11 hommikul USUTEADUSLIKU INSTITUUDI ORDINATSIOONI JUMALATEENISTUS. Teenivad piiskop Karl Raudsepp, õp. Elmar Pähn, instituudi õppejõud ja õpilased.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 2. juunil kell 11 hommikul. Õp. E. Heinsoo.
PIIBLITUND kell 10 hommikul.

KÜÜDITAMISPÄEVA MÄLESTAMIS-JUMALATEENISTUS ja USUTEADUSE INSTITUUDI AVAJUMALATEENISTUS pühapäeval, 9. juunil kell 11 hommikul. Jutlustab piiskop K. Raudsepp.

Viimane PIIBLITUND enne suve-vaheaega kell 10 hommikul.

SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED pühapäeval, 16. juunil kell 11 hommikul Westminster kalmistul; kell 2 päeval York kalmistul ja kell 4 p.l. Mount Pleasant kalmistul. Mängib Vaimulik Pasunakoor.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeva hommikul kl. 9.30 kuni 12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8-ni.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 2. juunil kell 2 p.l. leerilaste õnnistamise JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Armulaud. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik, laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel. Laululehed. Orelil dr. R. Toi.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 29. mail kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Pühapäeval, 2. juunil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja. Issanda laud.

Kolmapäeval, 5. juunil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Armsat sugulast

Hilja Kasemets'a

surnud 27. aprillil 1985 Pärnus

mälestavad sügavas kurbuses

SAIMA ja RIKI laste ja lastelastega

Olgu kodumaa muld
Sulle kerge!

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik (Bloor ja Indian Rd.)

Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Laupäeval, 1. juunil kell 14.00 LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS ARMULAUAGA Taani kirikus, 72 Finch Ave. West, Willowdale'is. Jutlustab piiskop K. Raudsepp, liturgia T. Nõmmik. Solist sopran Valve Tali, orelil J. Kivik. Laululehed.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.90 omas kodus, 501 Davisville Ave., Torontos. Igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval). Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 763-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

Pühapäeval, 2. juunil kell 11 hommikul (mitte 1.30.) on JUMALATEENISTUS koos Kanada kogudusega eesti- ja ingliskeelse jutlusega. Pärast jumalateenistust koosviibimine. Einelaud. Lauluettekandeid ja kõnesid meie rahvast ja kirikust.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Reedel, 31. mail kel 7.30 õhtul noortekoosolek perek. Mart Leesment'i kodus. Kõneleb Terry Lige.

Pastor Terry Lige Vancouverist külastab kogudust ja kõneleb järgmistel jumalateenistustel:

Laupäeval, 1. juunil kell 7.30 õhtul.

Pühapäeval, 2. juunil kell 2 p.l. Pühapäevakool lastele ja Piibli kool täiskasvanuile (õpetab Allan Laur).

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb pastor Terry Lige.

Laulab koguduse koor Ülo Lindströmi juhatusel.

Kell 6 õhtul ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Pastor Terry Lige.

Teisipäeval, 4. juunil kell 7.30 õhtul.

Kolmapäeval, 5. juunil kell 7.30 õhtul.

Laulu ja muusikaga teenivad ansamblid. (Buss Eesti Kodust 45 minutit enne ürituste algust)

Teisipäeval, 4. juunil kell 11 hommikul pensionäride ja vabade palvekoosolek.

KATUSETÖÖD

uued ja parandamine.
Korstnate parandamine.
Soome ehitajad

Veli Salminen 492-1351

Metro licence 2422

Armast kolleegi

ALEKSANDER PEEL'i

mälestab kurbuses

EESTI ÕIGUSTEADLASTE ÜHING KANADAS

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Laupäeval, 1. juunil kell 10.30 pühapäevakooli väljasõit Boyd parki.

Pühap., 2. juunil kell 11. 15 pühapäevakool noortele ja täiskasvanuile, kell 11.00 lastele. Kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, segakoor. Issanda surma mälestamine. Kell 6.00 tunnistuste õhtu, trio.

Noor külaliskõneleja Emmanueli kirikus

Toronto Emmanueli Evangeelne kogudus korraldab evangeeliumi nädala 31. maist—5.juunini. Külaliskõnelejana teenib pastor Terry Lige Vancouverist, BC.

Pastor Terry Lige, kes on 29 aastane, on Ruth Lige ja tema lahkunud abikaasa Vulfi poeg. Vaimuliku ettevalmistuse omandas ta Western Pentecostal Bible College'is, kus ta õppis neli aastat ja ta ordineeriti 1981 aastal Pentecostal Assemblies of Canada liidu poolt. Pastor Lige on teeninud kogudusi Vancouveris ja Ashcroftis, kuid koguduse töö kõrval on ta sagedane kõneleja suuremate koguduste omavahelistes üritustes nagu noorte- ja perekonnalaagrites.

Eestlaste hulgas on Terry Lige nimi tuntud tema isa Vulfi kaudu, kes oma ajaliku töö kõrval ehitusettevõtjana ka teenis jutlustajana, kuid parimas eas lahkus surma läbi. Terry Lige vanem õde Rael on abielus Emmanueli koguduse pastori Allan Lauriga. Toronto eestlastel on võimalus tutvuneda noore pastoriga, kes kõneleb järgmistes jumalateenistustes ja koosolekutes: Laupäeval, 1. juunil kell 7.30 õhtul, pühapäeval, 2 juunil kell 3 p.l. ja kell 6 õhtul (ingliskeelne), teisipäeval, 4 ja kolmapäeval, 5. juunil kell 7.30 õhtul. Reedel, 31. mail kõneleb külaline noortekoosolekul, mis leiab aset perekond Leesment'i kodus kell 7.30 õhtul.

Leer Jakobi koguduses

Laupäeval, 1. juunil õnnistatakse Toronto Jakobi koguduses piiskop K. Raudsepa ja koguduse õpetaja T. Nõmmiku poolt järgmised leerinoored: Toomas Allan Hõbe, Kadri Merike Nõmmik ja Ülle Merike Träss.

Jumalateenistus toimub Toronto Taani kiriku ruumes, 72 Finch Avenue West (Yonge lähedal) algusega kell 2 p.l.

INGLISMAA EESTLASED

Leicesteri Eesti Maja juhatuse valimised viidi läbi 23. ja 24. veebruaril, millest võttis osa 96 valijat. Juhatuse koosseis 1985. a. kujunes järgmiseks: H. Linsi — esimees, A. Nigol — sekretär, J. Parts — abiesimees, J. Oltjer — laekur, juhatuse liikmeiks H. Kitsing, H. Läänemägi, L. Surs, L. Soom, N. Vaher, R. Piilberg, A. Murd, Ü. Suviste, J. Reiman ja V. Säde.

☆

Märtsi alul oli Leicesteri Eesti Majas külaliskõnelejaks Helgi Öpik, kõneledes „Elu otsimine maailmaruumis". Huvitavat valguspiltidega ettekannet oli kuulama tulnud umbes 50 inimest. Kõneleja andis ülevaate senistest uurimistest ja lendudest maailmaruumi elu otsimiseks, millest on selgunud, et päiksesüsteemis pole seda leida. Küll võivat seda leida mujal, kuid tohutud kaugused ei võimalda selle kindlaks tegemist. Samuti pole teada, et maailmaruumist oleks otsitud kontakti maaga.

☆

EV aastapäeval toimus Bradfordi klubis „Eesti Kodu" endiste lennuväepoiste kokkutulek. Koos olid 19 lennuväepoissi ja kolm tüdrukut koos abikaasadega. Ühiselt kohvilauas istudes kuulati Toronto lennuväepoiste klubi asjamehe Kalju Jõgi ettekannet lennuväepoiste ühistest probleemidest.

Vaadati filme, enamuses lennuväepoiste tegevusest Kanadas. Kauge külaline tõi tervitusi Toronto lennuväepoiste klubilt ja andis siinsetele lennuväepoistele sealse klubi nimel üle kingituse — suure Eesti lipu, mille võttis vastu K. Kees, kes on olnud Inglismaal olevate poiste sidemepidajaks klubiga ja oli ka kokkutuleku organiseerija. Kalju Jõgile koos abikaasa Astridiga kingiti kokkutulnud lennuväepoiste poolt lõuendile tikitud ja raamitud Eesti vapp.

Olles esimene suurem Inglismaal asuvate lennuväepoiste-tüdrukute kokkutulek, jäid aja puudusel sõdurilaulud laulmata, lubati järgmisel korral ära teha.

Bradfordi Eesti Meeskoor „Koit" tähistas perekonnaõhtuga oma 36. aastapäeva. Koor laulis alul kolm laulu Ernst Luuki juhatusel. Segakoor „Kungla" poolt tõi tervitusi Hilda Talu, „Eesti Kodu" nimel Endel Raatma.

Peale vaheaega, mil maitsti piduroogasid, algas ametlik osa. Kauemat aega kooris laulnud laulumeeste austamine vanuselintidega. Kooris on laulnud 35 aastat Herbert Arst ja Herbert Võsang, 30 aastat Oskar Vahter, August Miljan ja Herbert Vare, 20 aastat Aksel Paluoja. Hiljem esitas koori kvartett omalt poolt kolm rütmikamat laulu.

☆

Inglismaa eesti noorteorganisatsiooni „Tuleviku" 24 liiget kogunesid Gatthorpe Manor nädalalõpu veetmiseks. Üheks osaks nädalalõpust oli koosolek, kus arutati „Tuleviku" tulevikuplaane. Kevadpühadeks loodeti Pariisi sõita, kaaluti teiste eesti noortega Euroopas kontakti leida. Üks idee oli kutsuda teiste maade noored osa võtma Inglismaa eesti noorte suvekontserdist. Selleks järgneski lauluharjutus.

Peale lõunat organiseeriti kaks töögruppi, ühes eesti tants, teises eesti toit. Tantsust võttis osa neli paari, kes õppisid murul tantsides neli uut tantsu. 16 kogunesid kööki, kus Hilda Tisler õpetas pirukate valmistamist. Ema andis seletusi, poeg Rein näitas taigna rullimist, ülejäänud osas pidid kõik kaasa aitama. Kui tantsijad lõpetasid oma harjutuse, olid esimesed pirukad ahjust välja tulnud. Järgnes mannakreemi valmistamine, lõpuks tehti lumepalle. Noored ütlesid, et toidu õppimine oli olnud neile eriti huvitav.

Päev sisustati mitmesuguste mängudega, harjutustega, jalutuskäikudega, millega kõik nädalalõpust osavõtjad jäid rahule. Seltskondlik osa liidab Inglismaa eesti noori.

„Kalevala" muusikalavastus

Toronto soomlaste Kalevala-pidustuse viimaseks ja meeldejäävamaks osaks oli „Kalevala" aineline muusikalavastus „joka laakson laulaja" (Iga oru laulja). Käsikirja oli seadnud Irja Turunen Elias Lönnroti koostatud rahvaeepose põhjal; ta oli ka ise lavastaja, muusikaline juhataja Maija Vähätalo-Laine, seadnud Markku Renko, kuna näidendi esitas Heinola Lyseonmäe keskkooli näitering.

Näidendis 23 nimiosalist, 34 koori liiget külarahvana, 10-liikmeline orkester, 7-liikmeline tantsurühm ja võimlejaid. Kokku tõusis grupi liikmete arv 70-lähedale, kes olid ringreisil oma lavastusega Põhja-Ameerikas, kohtades kus on suuremad soomlaste keskused. Enamuses olid näitlejad vägagi noored, kes näidendit olid juba paar aastat „Kalevala" juubeli puhuks ettevalmistanud. Tulemus oli üllatavalt nauditav, kaasaelatav ja näitas kuivõrd on soome rahvaeeposes dramaatilist eepilist külge, mida on olnud võimalik lavateoseks kohandada, mida meie „Kalevipoeg" sellisena ei võimalda.

Väinämöist nimetatakse iga oru lauljaks, kes on sündinud pärast 900 aastat emaihus olemist Ilmatari pojana. Shamanistliku maagilisusega, müstilisusega ongi tegevus seotud, kus vastastikuliste karakterite konfliktid loovad pingelised võitlused Põhjala ja Kalevala ühiskondade vahel, Põhjala emandal on kauneid tütreid, keda ihaldavad Kalevala kosilased.

Kogu näidend koosneb 28 pildist. Lavaehitus oli tehtud algelisi võimalusi arvestades leidlikult ja kohati oli kogu ruum liikumist täis, vaatajad jäid saarekesena keskele. Eriti tugevad olid muusikalised osad, kus suur koor oli rakendatud ja kogu Kalevala rahvas laulis. Lõpuks kogunes rahvas Väinämöise ümber, kes oli väsinud laulmisest ja keda rahvas ära saatis, kuid kes muutub kivikujuks, aga kelle laul jäi Kalevala rahvale — seda laulu esitasid noored ilmse vaimustuse, helisevusega ja võimsusega, et iga süda hakkas kaasa helisema, soojendatud „Kalevala" laulude shamaanilisest loitsust. Näitlejaskonnas oli õpetajaid ja õpilasi, kes sulasid terviklikuks ansambliks.

„Kalevala" lavateoseks vormimisel on seda kirjeldanud ungarlane Karoly Kazimir kui ta oma lavaversiooni kirjutas: „Kalevala laulud ja luule on tänapäeval elav tõelisus soome rahva hulgas. Igal päeval uus üllatus. Kalevala avaneb loodusliku puutumatusena. Kõik „Kalevala" motiivid osutavad kuhugi ja „Kalevala" hõlmab kogu inimkonna. „Kalevala" sünnitas rahva. Tegija on tundmatu, rahvast tuntakse".

Just rahvana avaldas mõju ka „Iga oru laulja" etendus. Noored ja nende õpetajad kasutasid muistset „Kalevala" rahvalulude keelepruuki ilmse kergusega, elades selle tekstiga sisse Kalevala maailma, muutes muistsed keelevormid tänapäevaselt voolavaks.

HANNES OJA

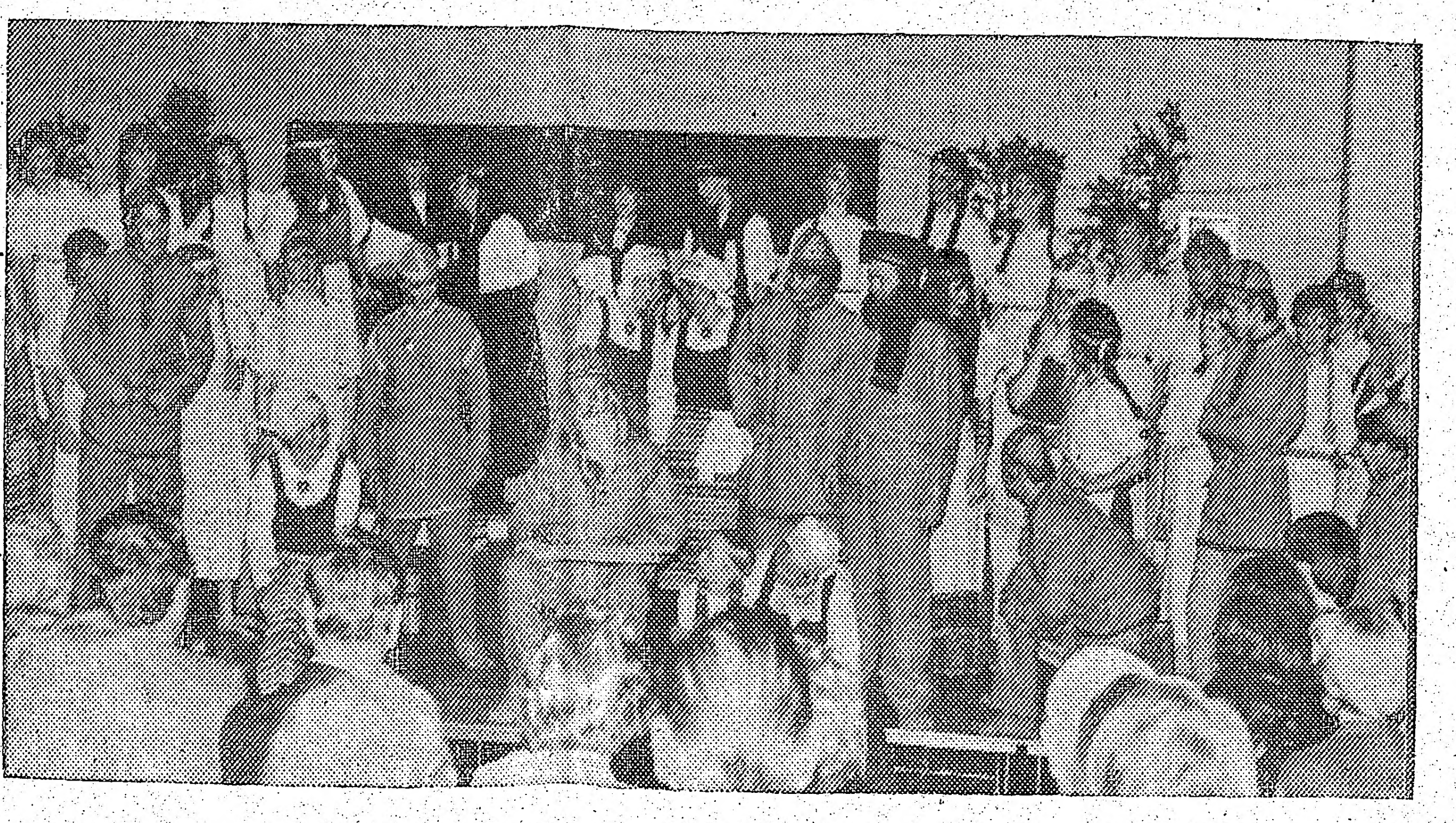

„Kalevala" kangelased Väinämöise ümber, kes istub keskel kandlega.
Foto: Vaba Eestlane

TORONTO BOARD OF EDUCATION HERITAGE LANGUAGES PROGRAM 1985—86

Pärandikeelte programm

1985—86. kooliaastal Toronto Board of Education (Toronto koolivalitsus) pakub pärandikeelte programmi 36 erikeeles. Klassid, mille kestvus on 2½ tundi nädalas on tasuta ja avatud kõigile algkooli õpilastele, kelle vanemad on Metropolitan Toronto elanikud.

Broshüür saadetakse vanemaile varakult septembris programmi juures registreerimiseks.

Programmis õpetamiseks vajatakse õpetajaid

Sooviavalduste formularid instruktorite ja keele juht-instruktorite kohtadele selles programmis on nüüd saadaval:

Toronto Board of Education
Heritage Languages Department
155 College Street — Room 623,
Toronto, Ontario
Telefon: 591-8182

Kandidaadid, keda palgatakse sellele programmile, peavad olema aktsepteeritavad lastevanemaile ja kooliametnikele. Eelistatud on õpetajad, kel on Ontario Teaching Certification, sellele võrdne tagapõhi nende kodumailt ja/või kel on küllaldaselt kogemusi õpetamiseks. Ontario Certification ei ole mitte nõutav.

Estonia koor Walter Hallis

Erakorralist Eesti heliloomingut

Estonia Koor, kes alustas oma tegevust kammerkoorina, on vahepeal kasvanud ligi 70-ne liikmeliseks, suureks vokaal-instrumendiks. Kooril on nüüd oma moto ning möödunud Esto 84 ajal võis palju näha ka nende omapärast, eesti värve kasutavat „töövormi".

Eelolevaks — järjekordseks eesti kontserdiks Toronto ülikooli muusikafakulteedis — on Estonia Koori juht, dr. Roman Toi kujundanud õige vaheldusrikka ja isegi põneva kava. Hoolikus ja värskus oma kooride kavades on olnud alati Toi üheks tugevuseks.

Sellel kontserdil leidub laule, mille jäljed ulatuvad möödunud sajandisse, mis meile juba koolipingist on nagu omaseks saanud. Aga siia kõrvale tulevad laulud, millede trükimust on vaevu kuivanud.

Loomulikult ei puudu ka sõbralik ekskursioon Esto 84 suursündmustesse: Laulupidu ja kontsert Roy Thompson Hallis.

Heliloojateks keda Estonia Koor sedapuhku oma kavas esitab, on Võrk, Aav, Topman, Lüdig, Veevo, Karl August Hermann, Tormis, Tubin, Päts ja Vettik.

Külalis-solist, cellokunstnik Jaan Järvlepp lisab siia veel nimesid nagu Eller, Raid ja Avesson.

Kogu koori kava on organiseeritud vastakuti sümbolismiga: Sarnasel teemal juba kujunenud ja siis värskemast loomingust lauludega. Siin esitatakse mõtteid küll laulurõõmust ja -murest; tuletatakse meelde lapsepõlve mängumaid ja ulatatakse vaatama tänapäeva.

Mets on alati olnud eesti rahvale küll eluallikaks, küll pelgupaigaks, jah — pühaks hiieks. Nii mõnelgi karmil ajal on sealt leitud varjupaika. Metsa motiividega astuvad publiku ette nii vanameister Mihkel Lüdig kui „nooruk" (1926) Lembit Veevo. Mõlemal on metsa kaudu ütelda palju sügav-südamlikku sümbolismi.

Möödunud sajandi eesti muusika keskne kuju Karl August Hermann (1851—1909) — ulatab saja aasta tagant käe Veljo Tormisele. Hermann, kasutades Kurrikoffi luuletust kuulutab: Ka palju keeli kõlavad küll üle ilmamaa, mull' kõigist kenam heliseb mu Eeesti emakeel. Ja Tormis kirjutab a capella süidi segakoorile kasutades Juhan Liivi aforisme. Siin kuuleme Liivi ütlemas: „Üks hommik tuleb, millal enam hunt ei kisu, ei karu murra ega madu nõela, vaid millal tõendakse eesti õigus ja millal häbiasi pole Eesti au."

Oma kontserdil vaatab Estonia Koor jälle sügavalt silma ka eesti rahvaviisile ja -laulule. Seekord sünnib see Topmani, Männiku, Tubina, Pätsi ja Vettiku „heliprillide" läbi.

Estonia Koori kontsert Walter Hallis antakse teisipäeval, 11. juunil algusega kell 7.30 õhtul.

Hamiltonis kuus leerinoort

Hamiltoni Esimeses Eesti Ev. Luteriusu Koguduses õnnistatakse pühapäeval, 9. juunil, algusega kell 13.30 järgmised noored: Edgar Hindrikus, Harwey Hindrikus, Monica Hindrikus, Vanessa Kaljaste, Andree Küttis ja Erik Küttis.

Jumalateenistus toimub tänavu St. John'i luteriusu kirikus, 22 Willow Street Waterloo, kuna enamus leerinoortest elunevad Kitcheneris.

Teenib koguduse õpetaja T. Nõmmik. Solistiks sopran Monica Zerbe, orelil teenib H. Baird.

EESTLASED ROOTSIS

Pärnu lipkonna traditsiooniline jüripäevapidu toimus Boråsis lipkonna kodus. Kavas oli jüripäeva ja lipkonna 40-aastase sünnipäeva tähistamine, sõnalisi ja muusikalisi ettekandeid.

☆

Eesti Teaduslik Selts Rootsis korraldas Stokholmis referaatõhtu, kus fil.lic. Viktor Konsa pidas ettekande teemal „Märkmeid psühholoogia teaduslikust tagapõhjast".

☆

Eesti Pensionäride Ühing Stokholmis aprilli kokkutulekul näitas Viktor Lõpp filme sõidust Pariisi ja Hollandisse. Ühingu kesksuvine huvireis toimub tänavu juuni lõpul/juuli alul Norra fjordidesse.

MALE

Paul Schmidt posthuumselt kirimale meistriks

Põhja-Ameerika eestlaste Paul Kerese kirimale mälestusturniir, mis algas 1983. aastal, on lõppenud. Enne turniiri lõppu lahkus üks turniirist osavõtnu, dr. Paul Schmidt, surma läbi. Tema mõnede lõpetamata jäänud partiide tulemused otsustati omavahel. Turniiri võitjaks tuligi posthuumselt dr. Paul Schmidt, saavutades 5 punkti kuuest võimalikust.

Temale järgnesid meie tuntud maletajaist Harry Kord — 4 p., Koit Tullus — 3 punkti, Nestra ja prof. I. Romanenko — 2,5 p., Sildmets ja mag. J. Täht — 2 p.

Ka kõrvalturniir, millest Kord ja Tullus osa ei võtnud, milles vastased mängisid vastasvärviliste malenditega, mis neil olid „peaturniiril“, lõppes samuti dr. P. Schmidti võiduga. Kõik turniirist osavõtjad näitasid tugevat maletaset.

Dr. Paul Schmidti surmaga kustus meie omariikluse aja paremuselt teine maletaja eluküünal.

Ta saavutas oma parimad tulemused kolmekümnendate aastate teisel poolel Eestis ja sõja-aastatel Saksamaal, kus ta saavutas ka rahvusvahelise malemeistri tiitli 1948. a.

Tema turniiritulemused olid paremad kui mõnede tolleaegsete suurmeistrite saavutused. See on nagu üks „maleajalooline eksitus“, et ta kunagi pole suurmeistri tiitlit saavutanud.

Pärast USA-sse immigreerumist 1950. a., ei tegelenud ta peagu üldse mitte malega. Selle tingis peamiselt ta nõudlik elukutse. (Ta töötas keemikuna Bell Laboratooriumidele) ja ka mitte just tugev tervis. Leinama jäid teda abikaasa ja kaks tütart.

Ta abikaasa on annetanud eestlastele maleartikleid ja raamatuid dr. Schmidti malekarjääri kohta Eestis ja Saksamaal, milledes on toodud ka palju Kerese ja Allehini (kes oli tolleaegne maailmameister) partiisid.

Osa sellest materjalist on saatmisel Toronto Eesti Maleklubile, kus on võrdlemisi palju noormaletajaid,

kelledele need partiid võiksid pakkuna maletamiseks inspiratsiooni, olles seega praktilise väärtusega.

Arvestades dr. Schmidti teeneid meie omariikluse aegses maleelus ja samuti ta kõrget rahvusvahelist klassi, otsustasid turniirist osavõtjad nimetada meie kirimale turniiri tagantjärele Põhja-Ameerika eestlaste Paul Kerese ja Paul Schmidti kirimale mälestusturniiriks.

Teistest turniirist osavõtjaist võiks nimetada Sildmetsa,

kes jatkab väga hea eduga osavõttu USA kirimale ja ka „ülelaua“ turniiridest.

H. Kord ja dr. Pärl on sattunud kokku samasse kirimale turniiri, kus neil tuleb võistelda tugevate USA kirimale meistritega ja ka omavahel.

☆

Viimasel aastakümnel on kirimale areenile ilmunud uus võistleja — kiirarvuti ehk raal (computer). Olemas on kahte liiki kiirarvuteid, milledega mängitakse malet. Neiks on kiirarvutid, mis ainult maletavad, ja üldotstarbeiks konstrueeritud kiirarvutid, näiteks „Apple II‘ IBM PC jne.

Et viimastel maletada, selleks tuleb lisaks osta malemängu programm. Kiirarvutid, mis mängivad ainult malet, mängivad seda üldiselt ka paremini.

Noortele, kellel puuduvad kogemused kiirarvutitega, kes aga soovivad seda kasutada võiks soovitada üldotstarbeks konstrueeritud kiirarvutit, kuna siis nad tutvuksid kiirarvuti paljude kasutamisvõimalustega. Kuna sellel alal on ees suur tulevik oleviku kõrval, võib kiirarvutiga tutvumist juba noortele soovitada.

Nende ridade kirjutaja ei kasuta kiirarvutit kirimale seisude analüüsimiseks, kuigi tal on kogemusi nende rakendamiseks tööstuses. Seda peamiselt põhjusel, et selgitada, mida ise suudetakse saavutada kõrvalabita.

Kiirarvuti kasutamise poolt kõnelevana, maleseisude analüüsimisel, võib tuua väite, et enamikul turniirimängijail on häid maleraamatuid ja seega nende mänguoskus põhjeneb teatud määral niikuinii teiste mängijate teadmistele. Kiirarvuti kasutamisel toetume lisaks veel maleprogrammi koostajate teadmistele ja tööle.

VES

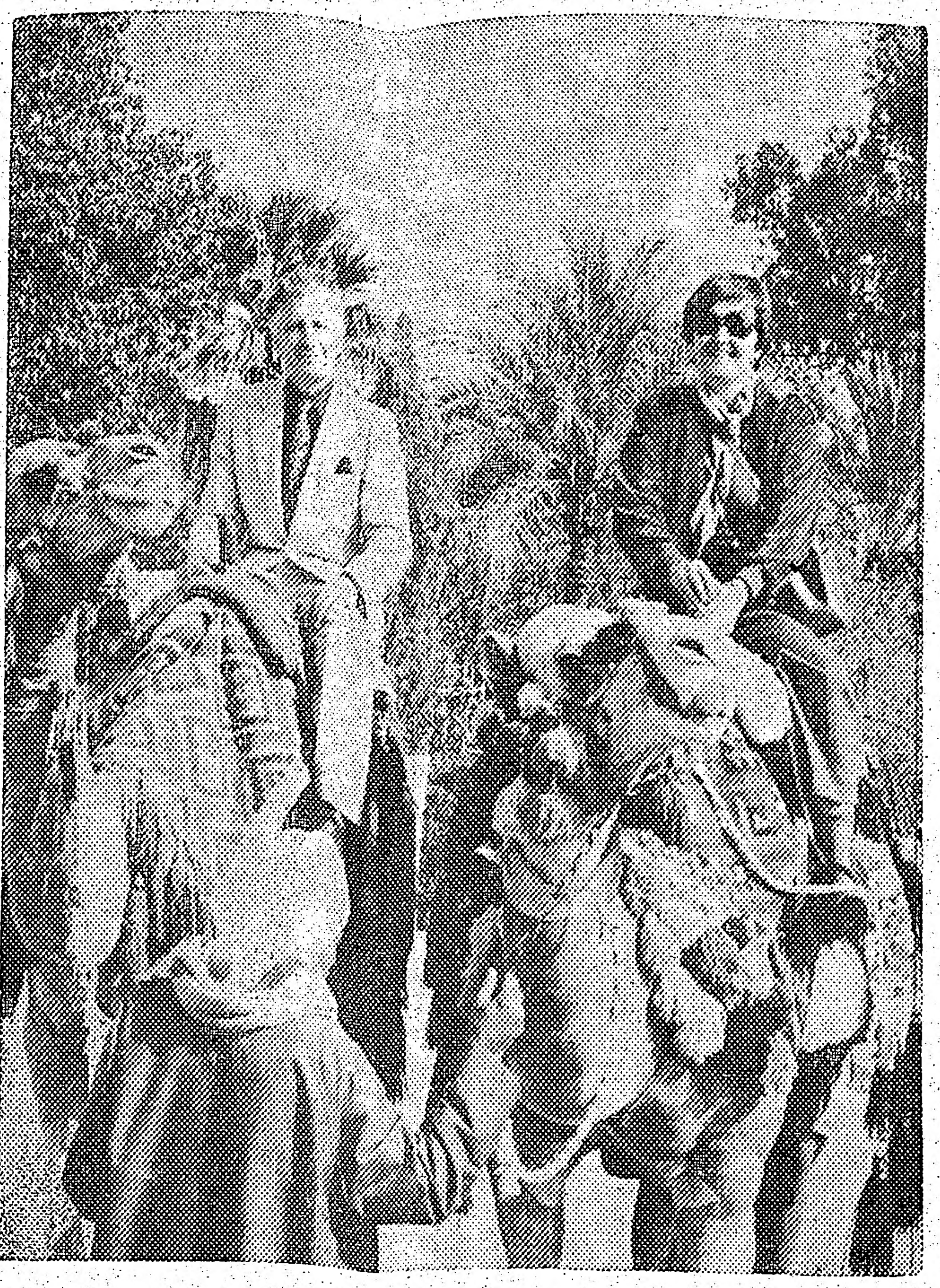

Muljeid mustalt mandrilt jagavad alates järgmisest numbrist „Vaba Eestlase“ lugejatega Ilmar ja Vaike Külvet Washingtonist, kes sooritasid veebruaris-märtsis umbes kuuajalise reisi läbi Aafrika, alustades Kairost ja lõpetades mandri lõunatipus, Kaplinnas. Lisaks Egiptusele ja Lõuna Aafrika Vabariigile külastasid nad veel Keeniat ja Simbaabvet. Pildil näeme neid teel Egiptuse püramiidide juurde.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 3 — 1985. Seekordses Välismaise Eesti Baptistide Liidu ajakirjas on avaldatud tõlge dr. Wilbur Skeels'i jutlusest „Mu pead õliga“, O. T. „Kristuse tunnistamine“, E. Toompuu „Usklikkude lootus“, K. Raid „Püha vaim ja lootus“, A. Roos „Eeskujudest“, „Emilie Bertelssoni elu ja Mustvee tööpõld IV“, Võõrsilasuvate Eesti Baptistide Keskkoondise „vaatlusi ja võimalusi“, luuletusi L. S., V. Raidi, A. Kandi, M. Polashki, Martha, G. Tammo ja P. Auväärt'i sulest. Lõpuks kroonikat koguduste elust Vancouveris ja Torontos.

Bernard Kangro, SEITSMES PÄEV. Linus Asseri päevik. Uus romaan lähtub tänapäevast, ühest septembripäevast 1972, mil Lundis kaugsoojuse installeerimisel avastati tänavasillutise alt Lundi piiskop Jakob Erlandipoja haud. Romaani tegevus mängub vahelduvalt minategelase Linus Asseri tänapäeva ja XII sajandi vahel. EKK 1984. 215 lk.

Siegfried Veidenbaum, TUNDMATA TULEVIKKU. Ajakirjanikult lugejale. Autori kirjastus, Toronto 1985. 223 lk.

John Matson, THE STRAWBERRY HEAVEN. A Synthesis of Chaos. Homestead House Press, Port Nelson, B.C. 1983. 149 lk.

Koguteos EESTI KALANDUSE MINEVIKUST II. Eesti Kalurite Koondis (Rootsis) 1985, 410 lk.

ILMUS SUURTEOS

„EESTI VABADUSRISTI KAVALERID“

Kordustrükk samanimelisest teosest, mis ilmus Tallinnas aastal 1935 Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaandel. Suures formaadis, eeskujulikus trükitehnikas, nägusas köites, 405 lehekülge. Eesti Vabadusristide originaalkujutused värvitrükis. Teos sisaldab elulood koos piltidega kõige vapramatest kangelastest ja poliitikutest, kes lõid iseseisva Eesti Vabariigi, samuti välismaiste ajalooliste isikute nimed, kes rahvusvaheliselt kaasa aitasid Eesti iseseisvuse teostumisele. Teos on tegelikult Eesti iseseisvuse sünnilugu, mille omamine ikestatud Eestis on poliitiline kuritegu.

Kirjastus Välis-Eesti & EMP Stockholm

Tellimine saata VABA EESTLASE talitusele hinnaga $50.—

RAAMAT SAADETAKSE VÄLJA ÕHUPOSTIGA ROOTSIST

TOETAGE POLIITVANGE

Vaba Eestlase talituses on saadaval

Eesti vastupanuliikumise kroonikad I ja II köide, üksikköite hind $20.00, saatekulu$1.—

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusteos „Kaks kes ei alistunud“ $34.00, saatekulu 01.—

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusmargid 34 marki poognas, poogna hind $3.00, saatekulu $0.50

Mart Nikluse kirjaümbrikud tema sunnitöövangla aadressiga Tasuta

Mart Nikluse, Enn Tarto, Lagle Pareki, Tiit Madissoni, Heiki Ahoneni ja Arvo Pesti vabastamisenõudega postkaardid saatmiseks ENSV asehaldurile Karl Vainole Tallinnasse ja NSVL ülemvalitsejale Konstantin Tshernenkole Moskvasse Tasuta

Tasuta tellimistele lisada $0.50 saatekulu

HANS MERET'i

TEREMI JUTUSTUS

Estonia mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust

272 lk. (kõites raamat)

Saadaval „VABA EESTLASE“ talituses

HIND $25.— pluss saatekulu $1.50

„SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS“ 1944—1984

Toimetanud: Tanni Kents, Lembit Kolk, Osvald Timmas

Palju fotosid, 259 lk. köites

Hind $14.— pluss saatekulu $1.50

Müügil „VABA EESTLASE“ talituses

Julia Klaar

SÕJA JALGU JÄÄNUINA

Eestist lahkumise ja Rootsi pääsemise lugu

2.

Oli ahjukütmise toimkond, poeskäimise toimkond, põrandapesu toimkond jne. jne. Lapsed olid samuti ilma tegevuseta. Polnud tükikest põrandapinda mängimise jaoks. Et oleks lastel isetegevust tegid emad korralduse, et lapsed käigu ise oma potte tühjendamas. Tekkis pilt nagu Jakobi unenägu. Alaliselt liikusid lapsed üht äärtpidi trepist alla pissipotid käes ja teist äärtpidi tühjade pissipottidega üles nagu väiksed inglid, ainult tiivad puudusid.

Ühel päeval tuli Berliinist teade, et meie sõdurite naised lastega saame üheks kuuks sõita puhkekodusse puhkusele. Andsime kunagi allkirjad mingisugusele lehele, mis küsis meie soove ja nüüd siis tuli vastus. Mees „Hilfstellest“, eestlane, tuli meile järele ja muudkui aga sõidame. Mina olin, tänu laste rohkusele, esimeses järjekorras. See oli üleskiidetud, kuid kontrollimata võimalus. Meid pidi mitu perekonda sinna viidama. Asutus oli Poolas Strassburgi lähedal. Seekord sõitsin mina üksinda oma lastega selle mehega kaasa. Teistel ei olnud momendil võimalik; kel oli laps haige või mõni muu viga. Kusagilt mujalt laagrist seltsis teel meiega veel üks proua oma tütrega, kelle mees oli Narva all langenud. Teised, kes seekord maha jäid, pidid mõni päev hiljem meile järgi tulema.

☆

Kohe kui sinna puhkekodusse jõudsime, taipasin et meid poldud siia sugugi oodatud. Mind suudeti veel kuidagi ära paigutada peahoonesse, kus elas pererahvas ise, aga kui meid oleks tulnud rohkem? Kas siis eestlased Berliinis asju ajades ei teadnud kuidas siin tõeliselt asjad olid? Oli õnn, et rohkem tulijaid ei olnud. Enne mind elasid siin neli eesti perekonda kusagil „häärberis“, juba pikemat aega, kes siit oleksid heameelega läinud kuhugi laagrisse, kuid neile ei antud võimalust. Nagu ütlesin sain toa peahoonesse. Pererahvas oli ümberasunud sakslane, vist Krakovist. Pereproua oli vali, kärkis hirmsasti meiega kui me ei osanud tema tahtmise järgi olla või teha. Midagi ei tohtinud nõuda, tuli ainult sõna kuulata.

Suur uhke poola mõis oli nende majandada. Ümbrus oli väga ilus, park ja põllud, mis sel ajal olid küll sügise härmas, kuid ilus ikkagi. Peremees oli suurekasvuline paks härra, aeglane ja pehmeloomuline, vastand naisele. Peretütar, peenike büroo-preili istus kontoris laua taga soojade pudelite vahel. Puudus küte. Maja oli nii külm, et me istusime toas palitud seljas, kindad käes. Aeg oli jõudnud ju detsembri jahedusse. Ka söögisaalis istusime külma pärast palitutes. Meie toas oli kaks suurt ja kaks lapsevoodit ja meid oli kuus inimest. Sulekotid olid teki eest ja see oli hea, muidu poleks voodis üldse sooja saanud. Kord oli väga vali. Iga väiksema eksimise eest sõimas pereproua sind nii läbi, et tõesti ihuline karistus oleks ka kergem kanda olnud. Keelatud oli kirju saata muul teel kui nende büroo läbi. Keelatud oli mõisa piiridest välja minna. Teenijaskonnaga, kes olid poolakad, ei tohtinud kontakti võtta. Poodi minna ei tohtinud. Kuid meie eestlased saime teenijaskonnaga salaja ikka kontakti. Saime mõndagi toimetada poolakate kaudu. Kui pererahvas kuhugile sõitis, andsid poolakad meile märku, ja siis lippasime küla poodi haganaleiba ja peedimarmelaadi ostma, sai kirju posti pandud ja muid asju aetud.

Esimene asi, kui pääsesin välja, oli appihüüu kirja saatmine Berliini. Päästku nad meid siit! Kuu aega oli ettenähtud siin elamiseks. Samuti saatsin oma laagri emadele, et jumalapärast ärgu nad sealt ennast liigutagu, ja et ma katsun kuidagi sinna tagasi pääseda. Olin ju ikka Leschtine laagri nimekirjas, siin ainult puhkusel. Mu peremees siin ütles, et ma ei minevat enam kuhugile, et jään neile kevadeks põllutööle. Taheti mind ja ka teisi eestlasi kartuleid sorteerima panna, millele me muidugi vastu hakkasime. Ma olin ju ainult puhkusel ja mu mees oli rindel. (Mul polnud küll sel ajal enam aimugi, kus ta tõeliselt oli.)

Tshehhis Leschtines oli meil võrdlemisi korralik toitlustamine arvestades olukordadega ja aastaajaga dets. 1944, kuid siin Poolas, samal ajal puhkekodus, kuhu ma kosuma tulin, oli toitlustamine argipäeviti igati kehv, selle eest pühapäeviti sai päris hästi süüa.

Toiduks oli peamiselt vesine piimasupp. Õhtuti anti seda tirina täied ilma leivata. Ja kui oli supp — või vesi — ära söödud, siis tirina põhjast sain aru, et oli olnud klimbi- või kartulisupp, mõni pisike oli kogemata põhja ära uppunud. Oma toas sõime siis enne magama minemist salaja külapoest ostetud kuiva haganaleiba, et oleks veidikenegi tugevam tunne kõhus. Tuld ei olnud. Tuli istuda pimedas toas ja söögisaali tuli süüdati ainult söögiajaks. Mul oli veidi Eestist kaasa toodud rasva. Panin selle ühe plekk karbi sisse ja lõnga tahiks keskele. See aitas veidike toas ümber vaadata. Kord juhtus, et perenaine tuli minu tuppa. Õmblesin parajasti saksa sineliriidest näpuga lapsele pükse. Pereproua sai hirmus vihaseks ja pahvatas, et see olevat riigivaranduse raiskamine mille eest võivat võlla minna jne. Seletasin et sain selle riide oma mehelt. See ei aidanud — oleks pidanud selle ära andma. Meeleheites ütlesin siis, et teie kord on samasugune kui vene kommunistidel, mille eest meie põgenesime. Ta vaatas mulle tükk aega otsa nagu midagi uurivalt järele mõteldes, ütles siis „genau“ ja väljus. Imelikul kombel oli ta pärast seda mu vastu väga lahke ja viisakas. Ma ei saanud enam sõimata kui tualett oli mustaks jäetud. Algul oli nii, et igakord kui oli mingi viga kuskil, olid minu lapsed süüdi, kuigi tegijad võisid ka teised olla. Aga nüüd järsku sain kiita. Ma olevat töökas, tark ja mu tuba olevat kõige puhtam jne.

Pühapäeviti saime paremat toitu kui tavaliselt: hommikukohvi juurde tükk saia, lõunaks hanepraad ja veresupp; peale selle saime igaüks osta klaasi sooja veini ja lastele klaasi õunamahla. Pühapäevad olid pidupäevad. Tuli jäeti õhtul saalis põlema. Peremees mängis lõõtsa ja pererahvas tantsis. Ka meie eestlased ja poolakatest teenijaskond. Pererahvas rääkis saksa keelt, kuid valdas sama hästi poola keelt. Nii et ma päriselt ei teagi, kumb ta oli — poola sakslane või saksa poolakas.

Kord oli peremehel sünnipäev. Õhtuks pidi külla tulema 20 saksa ohvitseri, kuid ei tulnud ühtki. Päris hilja õhtul, kui meie juba peoroad olime ärasöönud, tulid mõned paksud härrad tumedates tumesinistes mundrites haakristidega käesidemeil. Ja mõned inetud naised, vist nende abielunaised. Üks noorem oli rindeohvitseri mundris, ka haakristiga varrukal, kes laulis imehästi ja oli igatpidi nii meeldiv, et me kõik vahtisime ainult teda. Taheti tantsida ja pererahvas palus meid eesti daame, kelledel harilikult mingit väärtust ei olnud pererahva silmis, olla nendele paksudele härradele tantsupartneriteks. Samal ajal oli siin ka üks eesti sõdur puhkusel.

(Järgneb)

„VABA EESTLANE“

on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Kolmas teos Siberis vangistatuist

Aili Helm, Rezhiim — see kõlab uhkelt. Romaan. EKK 1984. 185 lk. Olev Mikiveri kaas.

Oma romaaniga „Rezhiim — see kõlab uhkelt" on Aili Helm jõudnud raamatu kujul triloogiani; tegelikult on viimasele teosele järgnevast ajastust Siberis ilmunud „Vaba Eestlases" sama ainevalda kirjeldavad romaanid „Kirjad pimedusest" ja „Kummelite suvi". Kokku hõlmab vaadeldav ajastu, sõjajärgsest Tallinna vanglast alanud kannatuste-teekond kuni karistusaja lõpetamiseni ja sellele järgneva tagasivaatava raamjutustuse. Viis köidet ühe aine käsitlemisel on mahuka suurteose mõõt, mida eesti kirjanduses vaid üksikjuhtumeil on esinenud.

Selle saavutusega on Aili Helm jäädvustanud eesti kirjanduses ainevalla, mida sulaperioodil alustas N. Liidus A. Solzenitsõn oma jutustusega „Päev Ivan Denisovitshi elus" ja järgnevais teoseis, kus nõukogude karistuslaagrite karm reaalsus lämmatas inimest füüsiliselt aga ka vaimselt. Aili Helmi kangelaseks on noor eesti naine, kes suutis püsima jääda ja kellele rahvuslik usk oli jõuallikaks, mis teda toetas. Hoopis vastupidi, romaanis „Rezhiim — see kõlab uhkelt" on poliitvang nagu klassiteadvuslik staatus, mis Stalini surmale järgneval ajal sai omaks poliitvangidele eri laagreis.

Aili Helm on suutnud monotoonse ja halli vangi igapäevase elu kaasahaaravaks, pingeliselt jälgitavaks teoseks luua, kus ometi käib lakkamatu võitlus enese säilitamise eest, sest need, kes enam ei suutnud selles sihis võidelda kadusid Vorkuta purgaasse, nii tegelikkuses kui ka sümboolselt. Kui vähe oli sel aja rõõmuks, helgeks tundeks, päikesekiireks ja psüühhilise polaaröö lämmatavas keskkonnas. Mõni naljalugu korra kohta tõstis eneseusaldust, sõprus kaasmaalaste vahel tekitas soojuse ja kindluse, et loobuti pakutavast nuhikohast, sest oli julgus ära öelda, sest „viru veri ei värise, takune särk ei kärise".

Romaanis vaadeldakse ka laagris puhkenud streiki 22. juulil 1953, mis oli uudne nõukogude ühiskonnas, eriti veel vangilaagreis. Teatud peataoleku ajal toodi Moskvast erikomisjon kohale streikijatega läbirääkimiseks, kuid mille lõpuks „lahendas" venelaste kombe kohaselt kuulipidujatuli, jättes surnuina maha kuni sada vangi.

Aili Helmil on läbi teoste jooksnud hea oskus inimeste psühholoogilisel nägemisel. Ta on joonistanud igakülgselt läbinähtud ja -tunnetatud inimloomud vanglakeskkonna vormivas keskkonnas ja kuidas need on ümbritsevas raskes olukorras olnud mõjutatavad. Kuid ta on igas vangis leidnud inimese, kel on Jumalalt saadud säde ja see hoiab elavana lootuse tulevikku ja vabadusse.

Viie teosega on nõukogude vangilaagrites vaevlevate elu selle erijärkudes toodud lugejate teadvusse. See on meie rahvas saatus, mida eesti noored alustasid koolitüdrukuina ja küpsesid Vorkuta kesköö päikese või polaaröö pimeduses naisteks, kes kolmandas romaanis „Rezhiim — see kõlab uhkelt" kandsid otse uhkusega poliitvangide seisust maal, kus kogu rahvas on vangideks.

Hannes Oja

Aksel Vaigur 75

10. mail tähistas Aksel Vaigur 75. sünnipäeva Rootsis oma Helsingborgi kodus. Aksel Vaigur on Läänemaa mehi — eesti-rootsi isast (Viksten) ja hiiu emast ning tegutses kodumaal Haapsalus: käis koolis ja töötas Haapsalu linnasekretärina. Üle-eestiliselt tuntud ja hinnatud oli Aksi Vaigur (nagu sõbrad teda nimetavad) skaudijuhina, olles poisina alustatud liikumisele tänaseni truu. Ta oli aastaid Lääne *Skautide Maleva juht* ja *Paralepa* suurlaagri (1936) ajal laagri peasekretär ning peamine kohalik organiseerija.

Oma elu tähtsaima töö sooritas Aksel Vaigur paguluses Eesti Skautide Liidu peasekretärina (peaskaudina). Tema tegevusaastatel kujundati lõplikult välja Liidu põhikiri ja administreerimise kord, loodi vastikamärkide asemele ajakohane skaudisõprade ja juhtide teenete hindamise süsteem, anti välja Eesti skautluse ajalugu „50 a. skautlust Eestis" ja korraldati esimene Maailmalaager (1962). Kuigi see toimus Kanadas, Kotkajärvel, tehti pool selle eeltöist Skautide Liidu poolt Aksi Vaiguri eestvõttel. Ta võttis laagrist osa laagrivanemana. Eesti Skautide Liidu peasekretäri nimetatakse nüüd peaskaudiks, kuid kogu Liidu süsteem jookseb Aksel Vaiguri pandud rööbastel tänaseni.

Pensionäri-aastatel on Aksel Vaigur oma laialdasi huvisid rakendanud kodu-uurijana, kogudes ja süstematiseerides oma ema kodusaare ja -valla — Hiiumaa Käina valla küla- ja talunimesid ja omaaegset postikorraldust Haapsalus. Viimane uurimus leidis avaldamist aastaraamatus „Eesti Filatelist".

Peale kõige on Aksi Vaigur „lahtiste kätega mees". Tema lõikas linoolist esimese klishee, millega trükiti esimesed kolme-leopardi märgid eesti skautide kaelarättidele. Kui oli vaja meest, kes skautide lipuvarda-otsa joonise järgi lõikaks valamis-vormi, siis oli jälle Aksi see mees. Need olid viljakad ja toredad koostöö-aastad Eesti pagulasskautluse 40-aastase eluea alguses.

Kõige meeldejäävam hetk Aksiga koos skautlemisest on siiski see päev, kui me kahekesi istusime tema Kulani küla kodutalus Noarootsis ja ta hiidlasest ema õpetas meid tihvavööd kuduma. See oli 1929 või 30, kui eesti skautlus hakkas keerama eesti-omapäraseks ja me Haapsalus hakkasime tegema ning tarvitama vormi juures eesti vöid ja sukapaelu. Tihva abil sai ka jääv sõprus valmis kootud.

Aksel Vaigurit õnnitleb eesti ühiskond ja eesti skautkond ülemaailmselt, kõige soojemalt aga vanad koolikaaslased „mudalinna" Alma Materist.

Heino Jõe

Keldid said õppetooli

OTTAWA — Kanada mitmekultuuriminister Jack B. Murta tegi 23. aprillil teatavaks $350.000 suuruse toetuse kelti uurimiste õppetoolile Ottawa ülikooli juurde ja andis selle üle õppetooli fondile.

Keltide õppetool on kaheksas, mis loodud Kanadas mitmekultuuri abistamisprogrammiga. Õppetool loodi Ottawa ülikooli moodsa kirjanduse ja keele osakonna juurde. Nende programmis on keel, kirjandus ja kultuur neljas peamises kelti grupis: bretoonid, iirlased, shotlased ja waleslased; rõhuasetus on just waleslastel ja bretoonidel.

Tehes toetust teatavaks ütles Murta, et föderaalvalitsus tunneb rõõmu, et nad on seotud Kanada ülikoolide juurde õppetoolide loomisega, mis viivad paremale üksteise mõistmisele Kanada pluralistlikus ühiskonnas.

Endowment Assistance Program annab toetust Kanada ülikoolide juurde õppetoolide loomiseks humanitaar, sotsiaalteaduse, kommunikatsiooni ja kunstide alal, mis seotud kanada etnokultuuriliste gruppidega.

Hiljuti öeldi Eesti Konservatiivide Klubi esimehele M. Vahtrale, et eesti õppetool oli järjekorras teine. Kui see väide paika peab oleks meie õppetooli asi varsti lahendatud. Kuid järjekorras olemisega on seni olnud arusaamatuid liikumisi.

„Ohtlikud isikud"

Märtsi lõpul Stokholmis esinenud „Estonia" teatrirahvast oli hoiatatud nõukogude võimude poolt astumast ühendusse järgmiste välis-eestlastega: Ants Kipper, Jüri Lina, Alex Milits, Juhan Kokla ja Valdo Randpere.

Ka olid politrukid teatrirahval ära keelanud vastamast teiste väliseestlaste neile küsimustele, mis võiksid puudutada Tallinnas mahajäetud priimabaleriini Kaie Kõrbi, kelle venna Jan Kõrbi üle oli just 19. märtsil lõppenud kohtulavastus, mille tagajärjel ta ühtekokku kaheksaks aastaks „külmale maale" saadeti.

V.E.S.

Asta Willmanni mälestusõhtu tegelased, vasakul Kristi Linask, kes pidas sisuka ülevaate luuletajast, draamakirjanikust ja näitlejast, Hilja Viirlaid, kes deklameeris Willmanni luulet. Foto: Vaba Eestlane

Mälestati Asta Willmanni

Maikuu tõi ootamatult Toronto eesti kirjandussõpradele kauaoodatud kirjanduslikke sündmusi. Lisaks nädal varem olnud luuletaja Aleksis Ranniti mälestusõhtule, toimus kirjanik Asta Willmanni mälestusõhtu Tartu College'is. Lähestikku nagu nad elasid, lähestikku nad lahkusid, lähestikku olid ka nende mälestusõhtud.

Asta Willmani üle oli tulnud loengut pidama tema tuttav ja mõnetine kaastööline dr. Kersti Linask, etles Hilja Viirlaid ja muusikalise palaga avas õhtu tshellol Eero Voitk, esitades Bachi kolmanda soolosüidi.

Kuni poolele sajale osavõtjale tutvustas külalislektorit dr. Linaskit Tartu Instituudi registraator Kaja Telmet,

kes oma doktoriväitekirja kirjutas eesti täienduskoolide ajaloost, kes on olnud kasvatajaks Jõekääru Laste suvekodus ja andnud Metsaülikoolis keeletunde.

Ta on töötanud koos A. Willmanniga eesti ürituste korraldamisel ja teinud tõlketöid.

Dr. Linask algaski pildiga kui nad koos Astaga koostasid EV aastapäeva aktuse teksti, mis kujunes talle õppetunniks. Willmannil oli kalduvus õpetada, ta oli olnud juba näitejuht. Kuid suurimaks huviks oli talle viimasel ajal kirjutamine. Need teosed on ka näitemängulised oma dialoogidega. Ka kujundas ta oma külaliste vastuvõtuõhtud teatrilisteks, milleks mingi teema oli valitud. Asta luges oma loomingust katkeid, luuletusi kogust „Ihuüksi". kuna ta filosoofia oli, et külalistel peab hea olema, et neile on midagi anda. Andmise motiiv on ka tema loomingus. Eneselt ta nõudis perfektsust, mõte, sõna ja rütm pidid olema täielikult kooskõlas. Ta esseed on väärtuslikud eesti kirjanduses. Tal oli kavas veel 6. köite lõpetamine teosele „Peotäis tuhka, teine mulda" ja essee Hugo Raudsepa näidendeist.

Willmannil oli ka usk — umbusk, millega puuris sügavamale. See kriitilise umbusu seeme külvati juba varakult, kui ta pidi noorelt täiskasvanuile ajalehte ette lugema,

kes sellest igaüks aru said omal viisil ja kui laps katsus oma arvamist väljendada, siis sellest ei peetud lugu.

On elanud kahel mandril ja neljal maal, kirjutanud lisaks eestikeelseile teostele kolm ingliskeelset näidendit.

Esimese osa lõpul märkis dr. Linask ka Willmanni osa Eesti PEN-Klubi sekretärina. Tema ametiajal oli olukord kriitiline, kuna N. Liit hakkas nõudma Vaba Eesti välja heitmist. See suudeti vältida ja nüüdki on Eesti PEN-klubi võrdsena teiste hulgas. Kongressidel käimised aga andsid huvitavaid reisikirju.

Esimese osa järel Hilja Viirlaid esitas kolm luuletust ta varajasemast loomingust, kus juba ilmnes ta tugev isikupärane ja mitmepalgeline loojaisiksus, nagu luuletustes „Enesega", „Jaaniöö" ja „Käina ristsed".

Teises osas dr. Linask leidis, et kuigi Asta kogemused ja looming on osaliselt internatsionaalsed, on eesti keel ja maa siiski alati olnud ta huvifookuses.

Tema eluteoseks oli keskpärase inimese avardumise teekond.

Ta polnud heal arvamusel realistlikust stiilist, mis pealispinnaliselt kirjeldas, temal oli stiil inimese siseellu tungimiseks ja analüüsimiseks.

Teine fookus oli Eestimaa, ta lähenes selle iseloomule. Rööbiti Eesti draamaga on arenenud ka ta enese eludraama. Willmanni jutustuste ainestik põhineb sündinud lugudel, elukogemusil või kogemusist saadud inspiratsiooni tulemusena. Loominguline inspiratsioon on vaeva tulemus pikaajalise küpsemisega. Inspiratsioon ja loominguline vaimustus kasvavad välja looja enese sisemuses.

Sürrealistliku, sümbolistliku lavakujunduse andis ta oma viimases teoses „Hundisõidul", kus algupärane romaan ja näidend on põimitud. Temalt telliti näidend, kui see aga jäi lavale toomata, siis põimis ta näidendi romaani, sest ta põhimõte oli, et mis kirjas on, see püsib. Ookeani põhjas kasvav taim aga sümboliseerib eestlaste vastupidavat elujõudu.

Hilja Viirlaid esitas veel ühe varasema luuletuse ja siis viimasena kirjutatud luuletuse, mil looja oli juba teadlik oma saatusest.

Esimene oli elujaatav ja raskusi trotsiv ja oli nagu Asta Willmanni elumoto; teises aga lähenev lõpp sisendas resingneerituse.

Õhtu lõpetas dr. E. Aruja tänusõnadega kaasaaitajaile ja algatas idee, et kas oleks läbiviidav, kui suvel kord tullakse kokku ja igaüks esitaks mõne luuletuse, mis talle on elus lähedane olnud.

Maikuu toob veel ühe kirjandusliku kokkutuleku: 27. mail kõneleb dr. Heino Susi sõnarelvaga võitlemisest.

Osa TES Lasteaia lõpetajaist laulmas Merike Marteni juhatusel. Foto: Vaba Eestlane

Valli Voitk

Tõotatud maal

8.

SURNUMERI JA QUMRAN

Kui buss edasi sõidab, ongi meie sihiks omamoodi saun — Ein Gedi vesiravila soojaveeallikatega Surnumere rannal. Nüüd saame kuumades basseinides tõesti sooja, kahjuks aga ei saa seal kuigi kaua mõnuleda, vesi on liiga soolane ja nahk hakkab õhetama ja punetama. Julgemad meie hulgast lähevad randa, kus on kastides tervisemuda. Nad määrivad ennast sellega sisse ja on kui rehetondid. Surnumere rannaliiv on valge sool ja küllap see annabki kogu ümbrusele oma ebamaise muinasjutulise helkivuse. Soolavine on kõikjal just nagu udulinik.

Tagasiteel möödume teekäänakust sildiga Sdom. Ei ole trükiviga. Soodom on siin Sdom. See olevat nüüd kena paik, aga patupesa kuulsusest on raske lahti saada. Surnumere ääres on palju soolasambaid, nii paistab, et Loti naine ei olnud ainuke . . .

Qumran asula, õigemini jällegi varemed, asuvad siin päris Surnumere ääres. See nimi on hakanud alles alates 1947. a. laialdaselt figureerima, kuna siis leidsid beduiini karjusepoisid kaljukoopast seitse savipotti vanade manuskriptidega, mis otsekohe kogu maailma arheoloogide ja ajaloolaste tähelepanu keskuseks said. Qumranis elasid esseenid, eremiitliku usulahu liikmed, kes ennast Jeruusalemma juudi usust lahku lõid. Esseene enam ei ole, nad pärandasid aga maailmale üle kahe tuhande aasta vanad manuskriptid. Nägime neid manuskripte Jeruusalemma moodsas muusemis. Osa neist on kirjutatud nahale, osa papüürusele ja üks õhukesele vaseplaadile. Minutaoline ainult vaatas neid, aru saada ma neist ei osanud. Ostsin muuseumist väikese raamatu ja nüüd tean, et nad sisaldavad esseenide omapäraseid hümne ja liturgiaid, lehekülgi tarkuseraamatuist ja seadusi ja hästi palju eeskirju, kuidas õige esseen elama peab. Kasutatav keel on aramea keel.

Siis aga saabub õhtu, kus me ütleme Moosesele ja Taavetile jumalaga, shalom, shalom. . . . Õpetaja Taul peab Moosesele südamliku kõne, tänab teda selle eest, et ta on hea giid ja veel enam selle eest, et ta on hea patrioot. Moosese silmad löövad märjaks.

Järgmisel hommikul oleme lennukis Rooma poole.

JÄRELMULJETEGA LUMISES ROOMAS

Roomast ma ei kirjuta, sest minule oli see täielik antikliimaks. Kuulun vist kaamelikaravani ja purjelaeva ajastusse. Käisin Vatikanis, aga ma ei olnud seal. Kõik minus protesteeris tänapäeva kiire lennukitranspordi vastu. Minu vaim oli ikka veel Iisraelis, kõndisin Ein Karemi tänavail, käisin Ristija Johannese sünnikirikus, uurisin seal proklamatsiooni, millega frantsiskaanlased Ristija Johannese Kanada kaitsepühakuks tunnistasid, olin veel natukene kauem hispaania kirikus, kus maalid üteldakse olevat El Greco õpilaste poolt tehtud, käisin nutumüüri kangialuse alt läbi ja püüdsin aru saada juutidest, kes seal 24 tundi järjest pühi raamatuid loevad ja ennast koogutavad ja koogutavad, mis olevat jäänus kuningas Taaveti tantsimisest. Veedan tunde Hadassahi Heebrea Ülikooli arstideaduskonna sünagoogis ja vaatan veel kord üle Marc Chagalli poolt maalitud klaasaknad. Need kujutavad Jaakopi kahtteist poega ehk iisraeli kahtteist suguharu. Chagall oli suur piiblilugeja ja oma viimases intervjuus ütles, et kui te midagi ei tea, otsige piiblist, ja nii on ta need aknad otseselt piibli järgi maalinud. Jaakob ütleb oma vanima poja Ruubeni kohta: „Sa oled mu esiksündinu ja minu jõu algus . . . Oled ebastabiilne nagu vesi ja sa ei hiilga millegi poolest." Chagall on maalinud linnud, mis ei tõuse lendu sinise mere kohal täis kalu . . . Ja nii ikka edasi.

Roomas sajab, aga mina kõnnin ringi päikeselises Kanada Metsas Jeruusalemma lähistel. Maastik on nagu Muskokas või Soomes. Kõik kanada provintside vapid on siin ja paksude okaspuude all kasvavad loomulikus olukorras alpikannikesed. Mets on istutatud Kanadas surnute auks, olgu siis juut või kristlane. Siis põikan korraks veel sisse Jeesuse valehaua juurde, mida kutsutakse Gordon või Garden Tomb. Seal paistab päike, on palju lilli ja on soe ning kuigi ma tean, et siin ei ole Jeesuse haud (väljakaevamised kinnitavad seda), siis on siin hea ja rahulik. Astun veel kord Via Dolorosa vana sillutist pidi, käin Püha Anne kirikus, kus kõik koorid ja lauljad oma häält proovimas käivad, sest selle kiriku akustikale pole maailmas midagi kõrvale panna.

Ühel päeval sunin end linna minema, kavatsetn üles otsida Greco kohviku, mis on olnud kohtumispaigaks vaimusuurustele, kirjanikele, muusikuile, kunstnikele. Kavatsen hotellist küsida, missuguses klubis Mussolini noorim poeg nüüd mängib, mitte sellepärast et ta on Mussolini poeg, vaid et ta on üks parimaid dzhässi-pianiste. Kuid ma muidugi ei tee midagi. Pühapäeval hakkab taevast lund alla puistama ja nüüd olen täie õigusega hotellitoas. Talveriideid mul ju siin kaass ei ole ja nii ei saa ma välja minna. Vaata aknast, kuidas roomlased piltlikult üteldes hambaharjaga lund hakkavad ajama ning olen rahul ja õnnelik kui me järgmisel päeval siiski lõppeks õhku tõuseme ja lumitanud Rooma maha jätame.

Olen tänulik, et mul olid head kaaslased ja lõpetan selle pika kirjutise kolme lühikese Alfred de Musset luulereaga:

„Meenutagem, et kõndisime üheskoos,
Et vaim on igavene
Ja et kõik eilne on ka homme."

LÕPP

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„VABA EESTLANE" on
vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Teisipäeval, 28. mail 1985 — Tuesday, May 28, 1985

Ilmub 2 korda nädalas —
teisipäeval ja neljapäeval

KIREV MAAILM

NEW YORK — 20.000 rõveda telefonikõne kohta saavad New Yorgi ametivõimud ja telefonikompaniid igal aastal kaebusi. See keskmine arv on püsinud juba aastaid, kusjuures arvestatakse, et samalaadseid kõnesid, mille kohta kaebusi ei esitata, võib olla kolm korda rohkem. New Yorgis ellukutsutud uurimiskeskus rõvedate kõnede kohta (N.Y. Annoyance Call Unit) tabab keskmiselt 70% taolisi kõnelejaid. Asutuse juhataja Gene McManus ütleb, et kõnelejateks on tavaliselt isikud, kes vajaksid psühhiaatrilist ravi. Esimese tabamise korral nendele saadetakse hoiatus, hiljem antakse asi üle politseile. Asutus saadab välja hoiatusi 200 piirides iga kuu.

LONG ISLAND — Pettusega tegi isaks keegi naine Long Islandil naabruses eluneva politseiniku. Naine soetas politseinikuga suhted ja seletas talle, et ta võtab antibeebi pille. Tegelikult ta neid ei võtnud. Nõnda sündis laps ja naine hakkas politseinikult nõudma ülalpidamisraha. Kohtus naine võttis omaks, et ta pole pille võtnud ja nii otsustas kohus politseiniku vabastada alimentide maksmisest.

ZÜRICH — Kas poiss või tüdruk? Rase ema võib nüüd oma beebi sugupoole kindlaks teha erilise paberi abil, milliseid toodab üks Shveitsi firma. Kui ema sülitab paberile ja paber muutub roosaks, sünnib poiss, kui paber muutub kollaseks, sünnib tüdruk. Paber töötab umbes samal põhimõttel, nagu keemiline lakmuspaber, tuues välja ema süljes olevad hormoonid.

WASHINGTON — Statistika näitab, et 49% meestest USA-s petab oma naist ja 44% naisi petavad oma mehi. Maksuameti petmisel on aga mõlemad pooled enamvähem võrdsed. Petmise protsent on 38 ja 39.

SINGAPORE — Singapore kavatseb vastu võtta seaduse, tehes kõigile noortele inimestele kohustuslikuks hoolitseda oma vanade vanemate eest. Peaminister Lee Kuan Yew ütles seda hiina uueaasta tervituses. Peaminister ütles, et noortel on kalduvus oma kodu loomiseks jätta oma vanemad omaette, mis on Aasia traditsioonide vastane.

NEW YORK — Kõige rohkem liialdatud TV-reklaamiks peab ajakiri „The Shopper Report" anassiini reklaami. Teisel kohal on reklaam, kus pakutakse artriitise valuvaigistavat rohtu (vanem inimene tunneb pöörast valu ainult praepanni tõstes). Edasi järgnevad reklaam Donnie ja Marie Osmondiga Hawaiian Punch'i kohta ja Robert Youngi reklaam Sanka-kohvi jaoks.

Kaks inglise söekaevurit eluksajaks vangi

LONDON — Kuni 300 kaevurit lahkusid protestiks töölt Lõuna-Walesis, kui kahele kaastöölisele määrati eluaegne vangistus taksojuhi mõrvamise päraht 51-nädalalise kaevurite streigi ajal. Zhürii leidis, et kaevurid on süüdi, kui nad langetasid tsementplokke sillalt all olevale taksoautole, kus juht sai surma.

Kui sõjaka — Inglismaa söekaevurite ametiühingu juhid neljas võtmepositsioonis hääletasid möödunud reedel 51-nädalalise streigi lõpetamise poolt, olles teadlikud, et neil pole mingit lootust inglise suurima tööliskonflikti võitmiseks, siis nende kõrval 50.000-liikmeline Yorkshire ametiühingu osakond siiski otsustas esialgul streiki jätkata, samuti ametiühingu juht Arthul Scargill. Streik on toonud kuni 180.000-le söekaevurile ja nende perekonnale ääretut viletsust, millest kommunistlik ametiühingu juht aga pole hoolinud, käies Moskvas toetust saamas. Uued protestid vaevalt mõjutavad vägivallaaktide unustamist ja andestamist.

TES Keskkooli ja gümnaasiumi õpilaskond, esireas õpetajad ja kooli juhtkond. Foto: Vaba Eestlane

KODUMAA UUDISED

Tõrvas on mitu aastat taotletud bussijaama ümbruse „kuumaastikku" korrastada. Tänavu oli siiski algust tehtud. Bussijaama viiv Nõukogude tänav sai asfaltkatte. Praegu saavat ilma aukudes ukerdamata korralikku tänavat mööda nii linna täitevkomitee ette kui ka Tõrva keskusehoone juurde.

☆

Aseri keraamikatehas on käinud Erra sovhoosis suvel abiks heinatöödel ja juurvilja koristamas, teinekord saadetakse abiks autojuhte traktoreid kasutama. Kuid kõike seda ei peetud veel küllaldaseks ja seepärast koostati ettevõtte partei- ja komsomoliorganisatsiooni eestvõttel uus plaan, kus töölised peavad hakkama kasvatama puuvilja, köögivilja ja lilli, mille jaoks on Aseris väike turg, kus töölised saavad oma ülejäägid realiseerida. Häbeneda polevat midagi, kõik on ausa tööga kasvatatud. Praegu on oma aiamaa 270 perekonnal. Et töölissööklat paremini lihaga varustada on hakatud tegelema ka loomakasvatusega, asutati oma seafarm, kuid siis põrgati kokku raskustega: pole piisavalt võtta sööta. Püütakse läbi ajada toidujäätmetega. Kuna sööklast saadakse neid liiga vähe, sellepärast hakati koguma toidujääke ka mujalt. Töötajate hulgas tehakse selgitustööd toidujääkide selleks tehtud tünnidesse asetamiseks. Tänavu suvel võeti lisakohustusi toitlusprogrammi elluviimiseks, otsustati hakata organiseerima oma aiandusprogrammi, kus 360 perekonna kasutada anti 51 hektarit maad.

☆

Uurimusega, mis käsitleb Kodavere pajatuste teket ja osa rahva jutustamistraditsioonis, kaitses hiljuti Moskvas maailmakirjanduse instituudis edukalt kandidaadikraadi F. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi rahvaluuleosakonna vanemteadur Mall Hiiemäe. Oponentideks olid akadeemik K. Tshistov Leningradist ja fil. kand. Arvo Kirkmann Tallinnast. Kuna oponent oli võõrrahvusest, tuli väitekiri enne tõlkida vene keelde.

EESTI SIGADE PALVE

Eestis on juba mõnda aega kauplustest kadunud enamvähem kõik kala ja kalakonservid. Väga harva on näha loomaliha ja peaaegu üldse mitte sealiha ja lihakonserve.

Partei saatnud delegatsiooni uurima põhjusi. Delegatsioon on läinud seafarmi ja astunud sisse sigalasse.

Kord ideaalne: puhas, sööki sigadel külluses. Seatalitajal palk 300 rubla kuus, tööaeg ilusasti normeeritud. (Vahemärkus: arsti palk 180 rubla, pastoril 100 rubla). Notsud roosad ja ruigavad rõõmsalt.

Delegatsioon oli igati olukorraga rahul. Pöördunud siis äratulekul N. Liidus kombeks oleval viisil sigade poole küsimusega:

„Kas teil on ka mingeid soove?"

Notsude üksmeelne vastus:

„Palume, et meie luud toodaks tagasi kodumaa mulda."

Poola toiduainete hindade tõstmine on vajalik

VARSSAVI — Poola valitsus, tulles vastu ametiühingute survele, loobus varem kavatsetud toiduhindade tõstmiseks. Selle asemel otsustas valitsus, et hinnatõusud teostatakse vähehaaval koos suurema kompensatsiooniga madalama sissetulekuga gruppidele. Solidaarsuse juht Lech Walesa, kes kutsus töölisi 15-minutiliseks üldstreigiks 28. veebr., ütles et sellega on tema poolt organiseeritava streigi vajadus kadunud.

Kuigi Poola valitsus teatas, et esialgul on toiduainete hindade tõstmine edasi lükatud ja hakatakse siis vähehaaval teostama, on valitsus siiski oma plaaniga edasi läinud jagades hinnatõusud kolme faasi. Solidaarsuse looja Lech Walesa õhutas jälle poola töölisi streike organiseerima esmaspäeval, 4. märtsil, kui kommunistlikud ametivõimud panid hinnatõusud kehtima.

Kui kümne põhilise toiduaine hind tõusis kuni 75 prots. käesoleva nädala esmaspäeval, siis poolakad vastupidi Walesa soovitusele reageerisid rahulikult. Hinnatõusud on möödunud 15 aastat jooksul korduvalt tekitanud rahutusi, kuid seekord jäid üleskutsed tähelepanemata. Poolakail oli juba ennegi raske isiklikus elus „otsi kokku saada", nüüd osutub see veelgi raskemaks; leib maksab senise 10 sendi asemel 27 senti.

Nüüd ütles poola ametühingute minister Stanislaw Ciosek, et toiduainete hindade tõus on majanduslik vajadus ja pannakse kehtima vaatamata laialdasele opositsioonile. Põrandaalune Solidaarsuse ametiühing on jälle õhutanud ühetunnilist protestistreiki kui valitsus tõstis liha hinda.

Sündmuste kalender

o Teisipäeval, 11. juunil kell 7.30 õhtul Edward Johnson Bldg.-i Waltel Hall'is „Estonia" koori kontsert.

Nalja

„Häbi, ise olete autojuht, aga käite käpuli!"

„Ma . . . hõk . . . kasutan esiratta vedu."

☆

„Minult võeti juhiload ära."

„Miks?"

„Alkoholis leiti liiga vähe verd."

☆

Mees viidi suure peahaavaga haiglasse.

„Kas olete abielus?" päris õde vastuvõtul.

„Ei," vastas mees, „mulle sõideti otsa."

Teadaanne

Eesti Pensionäride Klubi viimane koosviibimine toimub 6. juunil kell 2 p.l. Eesti Maja suures saalis.

Toimub ka registreerimine väljasõiduks 27. juunil ühes sõidukulude tasumisega.

Kõik teretulnud!

Juhatus

Sõprus on tähtsam . . .

(Algus lk. 1)

Leena Kalvik esitas klaveripala ja VI klassi õpilased deklameerisid ajakohase luuletuse „Mis on eesti noortel vaja?" (eesti keelt ja Eesti Maja . . .).

Lõppsõnas koolikomitee esimees H. Lupp märkis, et on olnud hea saagiaasta, mis puutub noorte üldisesse edasijõudmisse ja töötagajärgedesse; ainult mõnel üksikul tuleb suvel veelkord ainet ülevaadata senisest kindlama aluse andmiseks.

Seekordse lennuga on nüüd kokku 1292 kooli lõpetajat, mis tohiks olla väärikaks mõõdupuuks kooli senisele tegevusele ja saavutustele eestikeelse õpetuse ja kasvatuse tööpõllul.

See on osutunud võimalikuks tänu vanemaile.

Igale kooli lõpetajale annetati kahe autori poolt nende raamatuid; Valeria Kotkas oma jutustust „Karjane läks karjaga" ja Robert Kreemi „Vandega seotud". Juba talvel olid kõik lõpetajad saanud TE Ühispangalt hõbedase lõpumärgi.

H. Lupp puudutas ka koostööd linna koolivalitsusega, millest on majanduslikult olnud suur abi. Selle koostöö tulemusena saavad õpilased eestikeelse tunnistuse, teiseks eesti- ja ingliskeelse ja kolmandaks eestikeelse tõendi õppeaasta lõpetamise kohta.

Endisele koolijuhatajale Henn Ründvale, kes möödunud aastal omal soovil vabanes oma tööst **kingiti mälestusese ja ümbrik tema viljaka töö hindamiseks.** Tema nimi jääb alatiseks seotuks eesti kooliga.

Viimaks kutsuti ette kõik õpetajad, keda tänati lilledega.

Koolijuhataja V. Lenk andis edasi klassidevahelised maleauhinnad: IV klassis tuli esimeseks Taivo Pajo, teine Allan Metsalo, V klassis: jagasid 1. ja 2. kohta M. Tabur ja Tarmo Saks, VI klassis 1) Mati Pajo, 2.—3.) Risto Leivat ja Matti Pikk.

Aktus lõpetati Eesti hümniga.

Sõdades langenute mälestusmärgi ees järgnes lühem mälestushetk. Martin Roos süütas küünlad tulevase Vaba Eesti auks, Lehte Leesment luges palve, tänades Jumalat eesti algkooli lõpetajate nimel, et elame vabal maal, **et ta kinkis neile õpetajad, kes on neid armastusega õpetanud ja palus õnnistust, et õpetajad jaksaksid edasi õpetada.**

Märt Matsoo deklameeris Juhan Liivi luuletuse „Kui tume veel kauaks", misjärel harduslik osa lõpetati ühislauluga „Hoia, Jumal, Eestit".

Lõpetajaile ja nende vanemaile järgnes koosviibimine kohvilauas.

S.F. Seenioride Klubi juhatus 5-liikmeline

Vaba Eestlases nr. 26, 2. aprillil ilmunud teates „S.F. Seenioride Klubi kasvab" on mainitud juhatuse koosseis, millest puudus aga Luule Jaani nimi.

Vancouveri Eesti Segakoori juhatus valiti tagasi

Veebruari lõpul peeti järjekordsel lauluharjutusel Vancouveri Eesti Segakoori peakoosolek. Kõik päevakorrapunktid läksid ilma probleemideta, valmistel valiti senine juhatus, koosseisus koorivanem Linda Suurkask, kassapidaja Aet Ruus ja sekretär Alex Kuudre tagasi. Otsese laulmise kõrval otsustati sügisel korraldada lõbusam meeleoluline kohviõhtu. Ka avaldati üleskutse uute lauljate saamiseks.

Laulukoori kevad-kontsert toimub 8. juunil.

wintario

23. mail peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile B469784, $100.000 — E342057, E619781, C971641 — $10.000 — 550-949, 156686, $1.000 — 61418, $100 — 6741, $50 segijärjekorras numbrid 075269, $10 — 070 ja tasuta piletiraamatu — 31. Nädala müstilise preemiavõidu 10.000 — 978083.

Riin Rivanool

NÄLG

Nälg on üks kole asi. Mitte üksi siis, kui sunniviisil ja toidu puudusest näljas peab olema, vaid sama hull ka siis, kui seda nälgimist vabatahtlikult ja, oi-oi-oi, kui suure tahtejõuga teha tuleb.

Arukeste August sai seda viimast omal nahal tunda ja need andmed tulevad seega päris otseseist allikaist.

Lugu oli nii, et Arukeste August oli sattunud tohtrite küüsi. Vähemalt nõndasi ta ise seda väljendas. Tohtrid, teadagi, alustavad igat asjaajamist nii, et pumpavad su keha ehk organismi vereollusest peaaegu tühjaks. Ligemale kümme potikesetäit — igaüks isevärvi korgikesega — tõmmatakse su veresoontest välja ja üldmulje jääb selline, et omale ihujõuks seda enam palju järele ei jää.

Kui siis mõne aja pärast tagajärjed neist paljudest vereproovidest kätte tulevad, võib arst teile kuulutada nii:

„Proovid on head, suhkrut veres ei ole, kolesterooli vähe, rauda parasjagu, vereliblede arv on nii ja nii . . ." ja kõiki neid asju ei jõua üles lugedagi, mida vere sees enam ei ole. Aga mida seal sees on — see kõik on paha ja isegi selline võimalus on olemas, et patsient oma muude heade proovidega sellesama ühe halvaga vahele jääb ja haiglasse satub.

Just sedamoodi Augustiga juhtuski.

Haiglas pandi ta esialgu vedeldieedile. Esimesed päevad pidas ta vastu, jõi teed ja buljongit ja peale sai tarretatud vett ehk jellot, mis ühel söömaajal oli roheline, teisel punane, siis kollane ja jälle sama vaheldusega otsast peale.

Kui siis Annike külla tuli ja Augusti agara pärimise peale ära seletada püüdis, mida ta oma tagasihoidlikuks lõunaks söönud oli, käis see Augustile nii südame pihta, et ta põlastavalt igale asjale mõttes ja sulgudes oma ääremärkmed juurde lisama pidi:

„Eks ma söönud, jah, viinishnitselit (sealiha, teadagi) hapukapsastega (hästi rasvased) ja peale ivakese vahukoore torti (midagi nii kahe kämbla suurune kärakas) ja pisut üht-teistkolmandat muudki sinna juurde ka".

Niisuguse jutu kuulamine võib näljase viia sellise punktini, et roni või seinapidi üles ja kui lõpuks kops üle maksa läheb — mis on haigla oludes ja inimorganeid tundes üks väga sobiv ütlus — siis võib isegi soov tekkida, et kõik tohtrid tuleksid üles puua, kes haigele sellist näljapiina valmistada oskavad.

Järgmise päeva arstide visiidil otsustas August kasutada ähvardusmeetodit ja lausus:

„Kallid härrad ja doktorid, kui see toiduasi siin ei parane, siis söön mina suures näljas varsti ära ka teekotid, papptopsikud, plastiklusikad, paberservietid ja kõik muu, millele hammas vähegi peale hakkab."

Teate mis, arstid võtsidki hädalise ähvardust tõsiselt kuulda. Järgmisel päeval tuli vedelale lisaks mingi puding või pudru, umbes nagu purgistvõetud kassitoit või taldrikute kaaped pärast pidusööki ja August jutustas:

„No küll see maitses hea! Tänasin ja õnnistasin toojaid ja tegijaid, noorele haiglaõele andsin meeleliigutusest südamliku suudluse mõlemale põsele ja peakokale saatsin tänutäheks kööki kinnise ümbriku maitsva mõgina eest."

Kui siis August hulk aega neid nälja- ja näguripäevi haiglas pidanud oli, võtsid arstid jälle küll vere- ja ei tea veel mis asja proove ja kiitsid:

„Kõik proovid on head, nüüd võid küll koju tagasi minna ja ela aina siinses vaimus ja rutiinis edasi, siis võid küll sajaaastaseks või veel ülegi elada."

Aga teate mis, August ütleb, et sedasi äranäljutatult ei taha tema elada enam päevagi, vaid ta igatseb oma Annikese podisevate liha- ja supipottide juurde, majoneesi ja hapukoorega salatite ning vahukoore ja võikreemi tortidega laua äärde. Ahhh!!!

Kui te arvate, ei selle haiglas nälgimise järele on August nüüd trimmis poiss, kõht kadunud ja esipool sile kui triikimislaud, siis — oh ei sugugi!. Tuleks veel kaalus maha võtta, võimelda ja sportida, siis ehk kunagi . . .

Aga August leiab, et inimene peab ju ka elama ja armastama ja Augusti armastus käib kõhu kaudu. Seda armastust on Annike juba oma abielukarjääri koidikust peale hea söögiga toitnud ja ega ta siis ometi nüüdki oma armastust nii kalli abikaasa ja eluseltsilise vastu vähendama ei hakka!

Ei iial!